

GAZDASÁGI LAPOK

30. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1915. Július 25.

EREDETI EREDETI
MAYFARTH-féle

törvényileg védett

„HERKULES“

bor- és gyümölcs-sajtók.

Elsőrendű gyártmány.

Viznyomásu bor- és gyümölcs-sajtók.

Felül nem mülk!

Szőlő- és gyümölcs-örlők
szüretelő berendezések.

MAYFARTH PH. és TSA

gazdasági gépgyár

Bécs (Wien), II. Taborstrasse 71.

Arjegyék ingyen. — Képviselők kerestetnek.

Különleges gyártás sajtók és borászati készülékek számára.

A munkáltatási időnyro ajánlunk
elsőrendű pestvárosi fehér tábla- és kitünő vidéki perzselt

munkásszalonnát,

valamint pestvárosi

disznózsirt

a legmérsékeltébb árban. Felhívásra kedvező ajánlatokkal készségesen szolgálunk

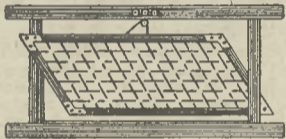
WEISZ LIPÓT és TÁRSA

disznózsirt- és szalonnanagykereskedők, Budapest, IX., Hentes-utca 17.
Sürgönczim: „Weiszefett, Budapest.“ Interurban távbeszélő „József“ 14-50.

A szőlő trágyázása.

Irta: **Ordódy Lajos.** — Ára 3 korona. Ajánlott küldéssel 3.45 korona. Utánvétellel küldve 3.65 korona. Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessék. — Megszerezhető a Gazdasági Lapok kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.

Farkas rendszerű
Sodronyüveges
istállóablak

eltörhetetlen.

Farkas és TSA
Budapest Tefel-u.8

Összes készítményeink
beszerezhetők a Magy.
Mezőgazdák Szövetke-
zete által is. **Kérjen Árlapot!**

Farkas rendszerű
Idomvas-
ablakok

legerősebb
legolcsóbb

Uj és egyszer hasz-
nált lisztes és korpás **ZSÁKOKAT**

legjobban és olcsón szállít:

SCHLESINGER és TÁRSA

zsák- és ponyvakölcsönző intézet
Budapest, VI., Gr. Zichy Jenő-u. 36.

Kévekötk-, ponyva-, zsinag-, juta-
és lengyártmányok gyári raktára.

Telefon 15-28.

Telefon 15-28.

Wiking-aratógépek,

eredeti svéd gyártmányu

kaszáló-, marokrakó- és kévekötkőgépeket

hozzávaló „**MANILLA**“ zsineggel
szállít, míg a készlet tart, elsőrendű minőségben a

Magyar Általános Gépgyár R.-T.

Budapest, VI. ker., Váci-ut 141. szám.
Sürgönczim: Magomobil. Telefon 45-15.

Állandó nagy raktár tartalékrészekben.

EREDETI STOCK MOTOREKE

azonnal szállitható
1100 gép üzemben.

6 éves referenciák tartósságra. Számos utánrendelés.

VEZÉRKÉPVISELET:

MUNKÁCSI és BÁNKI

OKLEVELES GÉPÉSZMÉRNÖKÖK MÉRNÖKI IRODÁJA,
BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-UT 45. I. EM.
TELEFON: 76-94. SÜRGÖNYCIM: DIPLINGŰ.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozunk mezel gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 „
Negyed évre	5 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szerkesztéséhez és a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénsek a kiadóhivatalhoz oszmenndők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vess fel. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Hirdetési mellékletek jutányos áruban fogad-tainak el.

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt orikkeért minden utánnomási jog fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	333
Távoza — Egy kis utazás. — r — n.	334
Néhány szó a cséplésről. — Várdi Szabó János	335
Egy pozsonymegyei bérgazdaságról. — F. Z.	336
A téli saláta termeléséről. — Balogh Bálint	337
Könyvismertetés	338
Kérdések és feleletek	338
Kérdések: Pinczovarovok ellen. Egy kezdő gazda. — Gyümölcsöskert berendezése. Kezdő gazda	
Feleletek: Megtartási jog. Kadoosa Gyula. — Tétálló őszibarackfák. Sch. Balogh Bálint	
Kisebb szakközlemények	339
Hírek	339

(Időjárás, gazdasági helyzet. — Napszamosok helyzete. — A Haditermény rt. — Gazdáink nem kapnak prémiumot. — Német árpatermés felosztása. — Kik drágítják a tojást stb. élelmiszert? — Háborus nyereség megadóztatása. — Más alapokra kell fektetni a hazai közzgazdaságot)

Az időjárás kissé javult, már gyorsabb ütemben haladhat az aratás, de azért még f. hó 18-án nemcsak búzákat és árpákat, de még rozst is láttunk lábán. Ugyan az árpáknál — most mikor egy ára van a sör-, szesz- és takarmány árpának — nem sokat nyom a latban, vajjon sárga-e a szeme, vagy fekete hegyü, de a kipergés mégis csak nagy kár a gazdákra nézve. A kéthetes aratás 4 hetessé nyulik ki. Az arató munkások száma ugyan a kelleténél jóval kisebb, kivált egyes vidékeken, de más helyen, pl. Pozsony megyében, van elég, mert a sűrű népességből, habár sokat is vittek a harctérre, azért maradt még itthon is elég, aztán a sok kapás (ipari) növény termelése folytán kevesebb aránylag a kalászos, mint másutt; de meg orosz hadifogoly is van bőven a gazdák rendelkezésére. Sőt az átvonulóban levő, üdülő vagy pihenőt tartó katonaságból is engedtek át egyes helyeken munkásokat a a gazdáknak. Volt olyan készenlében levő

népfelkelő munkáscsapat is, mely míg a további rendelkezés megérkezett számára, egyes birtokosok vagy bérlőknél vállalt mezei munkát. Még vonatcsapatbeli lovakat is — naponként és páronként potom 5 K-ért — kaptak a gazdák kisegítőül a nyár elején, mikor a kukorica- és répakapálás, töltögetés stb. ideje volt. — Mindenütt látszik, hogy a hadvezetőség megtesz mindent, amit tehet, hogy a gazdák kívánságait kielégítse. Elég e részben az aratási szabadságolásokra és a gépészeknek — még a motorkezelőknek is — szeptember 15-ig terjedő felmentésére rámutatni. Hogyha tehát még ezek daczára most is jaggatnak egyes gazdák s elégedetlenkednek azért, mert a 19 éves suhanczokat 15-én behívták, akkor csak önmagukra vessenek, mert nem tették meg kellő időben a lépéseket elegendő arató vagy kapás munkás beszerzésére. Magunk is tévedésben voltunk e tekintetben, kivált egyes hírek alapján, de utazásaink alatt meggyőződöttünk arról, hogy az aratás késedelme leginkább az időjárás miatt történt.

Más lapra tartozik azonban, hogy mennyi termelt? És, fájdalom, e tekintetben úgy látszik, a búzára vonatkozó mult heti kijelentésünket fenn kell tartanunk, mert 40 millió q-nál többre nem igen számíthatunk azok után amit láttunk, hallottunk és olvastunk. Pozsony és Nyitra megyében gyengébb a termés, mint remélték, az Alföldi egyes helyein megkezdvén a cséplést, kellemetlen csalódásban részesültek, sőt akad oly gazdaság is, hol a remélnél 2 q-val kevesebb a buza holdanként. Nagyon sok pergésről irnak. A sok esőtől levert árpákban is sok kár esik, kivált amit aratógéppel vágnak le. A rozszban óriási csalódásokkal kell számolni. Így hát, habár van 10 q. kisholdankénti átlag is, nem lehet középtermésnél jobbnak mondani az idei év hozamát, tehát igaza van a kormányynak, midőn a tulbóségről regéző híreszteléseket egyszerűen leinti. Mi is egy véleményen vagyunk vele.

Hogy fest a szegény napszamos keresete, arra jellemző példák a következők: X. ur kaszást keres 2 m. hold réjtjére, a nagy községben alig talál, hiszen már a 19 évesek is bevonultak, végre vállalkozik »János bácsi«, de élelmen kívül 6 koronát kér, meg egy hold rétet feliből. A kényszer rávitte X-et, hogy a kerges tenyérbe csapjon. János levágta egyik nap az ur réjtjének egyik holdját, másnap feléből a másikat. A feles adott 20 q. szénát, tehát jutott Jánosnak 10 q., eladta per 7.50

K-ért = 75 K. A gyűjtést családja végezte. Mutasson nekem ma tudományos pályán levő embert, ki ennyit keres manapság — ha csak nem papiroskancs szállító.

Egy budapesti hordár, aki rendesen 10 K-át sőt többet is keres naponta, elment aratónak vidékre. Kap 4 korona napibért és teljes ellátást és ezenkívül aratórészt. Ha az időjárás miatt nem arathat, azért akármilyen piszmogó munkát sóznak is rá, kijár neki a 4 K meg az élelem.

Öreg, törődött emberek, kik még hogyha nagynehezen is, de elbirják a kaszát, hanem bizony lassan tudnak aratni, nem sokat végeznek, ha mindjárt kora hajnaltól késő estig kint szuszognak is a földeken, ilyenek napi 8 korona bért kapnak. Ezzel szerény munkájuk nagyon is urasan van megfizetve, nem panaszkodhatnak. Jobban is élnek, mint a szegény városi hivatalnok. P. o. egy ily munkás ebédjét a következő fogások képezték: Leves, paprikás csibe csuszával, turós rétes és linzi tészta. Mein Liebchen, was willst Du noch mehr?

Gyöngyösön a szőlőkapásnak 14 koronát kell fizetni s e mellett kosztot is borral és pálinkával. Kaszás 20 koronán alul nem megy.

A rendeletek gyártását az összkormánytól és a miniszteriumoktól részben átvette a H. T., de ezekre mint amazokra is rá illik az elnevezés »rosszkor jött«. Volt egyszer egy falusi szatócs, kit az egész környék »rosszkor jött« névvel illetett, mert akkor jött a községbe, mikor az árvíz nagy kárt okozott s jégverés volt, no meg ráadásul nagy tüzvész pusztított. Most háboru van, az elégedetlenség fokozódik a drágaság miatt s a gabonaeladás bizonytalansága nyugtalanítja a gazdák kedélyét, hanem azért minden rendelet, minden leirat, átirat, intézkedés stb. stb. későn, tehát rosszkor érkezik. Legnagyobb szerencse, hogy nálunk ugyszólván sportszerűen üzik a rendeletek kijátszását és így mindig van mindenütt elég gabona és liszt, de akad mindig vevő is, ki a gazda terményét megvásárolja. Hiszen hogyha eldugott gabona és lisztkészletek nem lettek volna már nem egy városban koplálnának, de így vigan élhetnek, süthetnek, főzhetnek most már keveretlen lisztből, pedig az idei gabonatermés még nem is került malomba. Hisz nincs örlelési rendelet, pedig már kezdenek is lisztet gyártani a malmok. Hogy is örülhetnének saját szakállukra a malmok, mikor a lisztárak még nincsenek megállapítva, pedig már a lisztgyárak gépezetének ilyenkor forogni

TAKARMÁNYDARA (KORPA)
TENGERICSUTKÁBÓL

a LANZ-féle őrlőgéppel! Az eddig csak tüzelésre használt tengericsutka mint KITÜNŐ TAKARMÁNY értékesíthető.

Eredeti
amerikai

CASE

gőzszántó-
gépek,
a c z é l
cs é p l ő k.

STOVER amerikai benzinmotorok és lokomobilok.

AJÁNLATTAL
SZOLGÁL:

HAHN ARTHUR és **TÁRSAI BUDAPEST, VIII. KERÜLET, ÜLLŐI-UT 52/g.**

Sürgönczim: **CASE BUDAPEST.**

kellene! A Haditermény részvénytársaság rövidesen H. T. betűkkel jelezte, jellemzőbb volna a P. P. (Pátó Pál) jelzés, mert: Ő magyarnak születik s hazájában ősi jelesző: »Hej, rá érünk arra még!«
(A malmok vásárlási jogáról szóló rendelet is késik az éjji homályban.)

Mi e fenti megjegyzéseket nem légből kapjuk, hanem gazdák panasza után fakadtunk ki. Utazásaink alatt többen panasztak azt, hogy kész gabonájukat nem veszi át a H. T., egy nyitramegyei 15 wagonra zsákokat semmi áron nem tud a H. T.-től szerezni s azért nem szállíthat, de számos esetről regélnék hireink a mai számban, hanem legjellemzőbb az a levél, mit egy csallóközi bérlő irt, melyet egész terjedelmében közreadunk.

»Figyelemmel kísérem a gabona értékesítésére vonatkozó minden rendeletet, sok nehézséggel, költséggel és fáradsággal csépelni kezdtem, hogy a legmagasabb gabonaárakban lehessen részem.

Készen, szállításra teljesen kifogástalan állapotban van 100 q rozsom és 500 q búzám s miután a rendelet azt mondja, hogy július 10-éig bejelentendő azon mennyiség, a mely 20-ig szállítható, július 9-én sürgönyileg bejelentettem fenti mennyiséget a »Haditermény Részvénytársaság«-nak Budapestre és a diszponálást és zsákokat is egyidejűleg kértem.

A »Haditermény Részvénytársaság« igazolta sürgönyöm vételét azzal, hogy azt a »Magyar Általános Hitelbank«-nak áttette közvetlen elintézés végett.

Örültem az ilyen elintézésnek, mert reméltem, hogy kapom a zsákokat a Hitelbank útján s gabonám úgy lesz átvéve, mint a hogy azt magam is óhajtottam.

Ma — f. hó 18-án — kapok egy levelet a Hitelbanktól egy kötlevel mintával együtt s a levélben tudatják, hogy a gabonám elszállítása f. hó 20-áig lehetetlen és majd azt az árt fogják fizetni, a mely ár akkor van érvényben, mikor a gabonám feladva lesz.

Kérem, helyes-e a Hitelbank álláspontja ez esetben, hisz nem az én hibám folytán nem lesz a gabona expedálva, hanem az ő hibájuk folytán.

Hisz így a prémiumból csak a bennfenteseknek lesz része s mi a legalacsonyabb árat fogjuk kapni, mert a mi rozsunkat augusztus elseje után, búzáunkat augusztus 21-ike utáni időben fogják átvenni.

Ma további buzatermés eladó részét akartam bejelenteni, de persze most már nem teszem, nem írom alá a kötlevelet sem, hanem meg fogok bizni egy ügynököt, a ki biztosan fogja tudni a módját, mint kell eljárni, hogy legalább a legutolsó árat ne kapjam. Igazán, nem elég kárt csinál az idő a borzasztó sok esővel, még azt a pénzt is kivesszik a gazda zsebéből, a mit már benne hisz. Hogy milyen nehézségekkel kell megküzdünk, a kevés és rossz munkás és kevés iga mellett, talán kézzelfoghatóvá teszi, ha a június 26 tól — a mai napig — július 18-ig leesett csapadék mennyiségét itt adom:

június 26-án	10.5 mm.
» 27-én	70.0 »
» 28-án	36.5 »
» 29-én	27.5 »
» 30-án	16.7 »
július 1-én	3.6 mm.
» 2-án	0.3 »
» 8-án	5.6 »
» 9-én	12.5 »
» 11-én	0.5 »
» 14-én	11.5 »
» 16-án	5.3 »
» 18-án	11.6 »
Összesen	212.1 mm.
23 nap alatt 13 részletben.	

Mult heti szemlénkben irtunk arról, hogy a sörtermelést korlátozni kellene. Most az alábbi hír alapján látjuk, hogy a mit jámbor óhajként javasolunk, azt a németek már meg is valószínűsítették, pedig náluk a sörfogyasztás jobban el van terjedve, mint hazánkban, tehát inkább képez életszükségletet, mint Magyarországon. Íme a hír:

Berlinből írják: Az árpa feldolgozásával foglalkozó ipar ezirányú szükségletének ellátására nézve illetékes helyen már megtörtént a döntés, mely szerint a forgalomba kerülő árpát mérsékelt mennyiségben átvételi jegy felmutatása ellenében fogják a gazdák kiszolgáltatni. Az árpatermés felosztása még sokkal nagyobb nehézséggel járt, mint a kenyérgabona szétosztásáról való gondoskodás. Az a sokféle igény, mely a sörfőzők, malátagyárak, daragyárak, az állattartó gazdák és az emberi táplálkozás számára az árpatermés iránt felmerült, szükségességévé tette az árpakészletnek ilyen felosztását. Hiányzik most a 3 millió tonnát kitevő behozatal, sőt az ideai hozam apadása is érez-

hető hiányt támaszt. A vetőmagszükséglet 500.000 tonnát tesz ki, a sörfőzők és a malátagyárak meg 1.1—1.3 millió tonnát kimérnek. Ezenkívül a hadvezetőség szintén nagymennyiségű árpát óhajta tagarmányozás céljára felhasználni. Mindez arra bírta rá a birodalmi takarmányközpontot, hogy átvételi jegyrendszerrel léptessen életbe. A sörfőzők és a többi üzemek ilyen jegy előmutatása mellett vásárolhatnak a kereskedőtől vagy a termelőtől, de évi gyártókontingensüknek csak 60%-ig kapnak vételre jogosító jegyeket. A termelőgazda árpatermésének felét saját szükségletére megtarthatja, vagy az ilyen jeggyel rendelkező üzemnek eladhatja, felénél többet csakis olyan esetben engedhet át, ha ezt a hatóság, melynek területén az árpa fekszik, megengedi. Az árpa maximális árhatárát a szövetségi tanács legkésőbb a jövő héten publikálni fogja.

Shó volt arról, hogy úgy az országból, mint fő- és székvárosunkból kitessékkeljük a Galiciából bevándorolt, éppen nem kívánatos kétes existenciájú elemeket, mert utóvégre is Galicia osztrák tartomány és így az osztrák — nem pedig a magyar — államnak kötelessége alattvalóiról gondoskodni, azokat ellátni vagy nekik munkakört nyújtva, megélhetésüket biztosítani. De hogy mily felületesen lettek e tárgysitan hozott rendeletek egy a fővárosban, mint egyes vidéki helyeken végrehajtva, azt igazolja többek között ama nagy ház is a IX. kerületben, mely ily betolakodók által bérbe véve, tojásraktáru szolgál. Ezek a drágalátos mákvirágok a piacokon és egyébütt összevásárolnak annyi tojást, amennyi nekik jól esik, felhajtják a tojás árát és szállítják azután külföldre — talán még ellenséges államokba is küldenek, ha lehetne. Ezzel kétszeres kárt okoznak, megdrágítják irtózatosan a tojásárát, mely ily hallatlan magasságot még sohasem ért el, mint manapság, midőn nemcsak Budapesten, de egy kis vasuti góczponton is 14—16 fillér darabonként, de másrésze az amugy is — (hushíány miatt) megrontott közéletmezést még silányabbá teszik. De teik a zsebük, fiaik már városatyák lesznek s mint fősgyökeres magyarok fognak szerepelni a közéletben!

A világhírű magyar vendégszeretet elfajulása ily gyümölcsöket terem.

Többször irtunk már arról, hogy azoktól kell az államnak nagyobb adót behajtani, kik

TÁRCZA.

Egy kis utazás.

Folyó hó 9-én délután a keleti pályaudvarról, mint rendesen, most is késéssel indították a Szabadka felé irányított állítólagos gyorsvonatot, mert valójában csak 53 kilométer óránkénti sebességgel közlekedő vonat a 20-ik század második tizedében mindennek mondható csak **tényleg gyorsnak** nem. Azonban ez csak a kisebbik kellemetlenség, mert reám nézve nagyobb volt az, hogy a kívülről 2. számmal jelzett kocsik belülről egészen rendes 3-ik osztályú fapados rekeszek voltak s így a jámbor utazó nemcsak azzal lett — enyhén szólva — megtévesztve, hogy lassan utazik, mikor azt hiszi, hogy gyorsvonaton van, de azzal is, hogy puha széken reményel ülhetni az unalmas uton s ime II. oszt. jegyért van szerencséje III.-ikon utazhatni. (Azt mondják ez azért van, mert a fapadokat jobban lehet fertőtleníteni. Szerk.)

Hanem ilyen csekélységekért a MÁV ellen kifakadni egyenlő volna a felségsértéssel — ha

már nem minősítik az ilyesmit égbekiáltó bűnnek. — Hát nem szóltam semmit. —

Már a főváros közvetlen közelében igen szép kukoricákat láttam, melyek csöveiket fejlesztették ezidőszerint s pár nap múlva bizonyosan mint tejes kukorica fognak a vásárcsarnokban drága pénzért szerepelni, mert a prima donnak — akarom mondani prima kukoricák — soh'sem olesók.

Ezen a vidéken (Erzsébetfalva, Soroksár, Dunaharaszti, Taksony stb.) nagyon meglátszik, hogy a talajmivelés magasabb fokán áll és halad, mert errefelé van elég fa, jól gondozott utak, tiszta gabonatablák; és a már learatott részeken buktatott tarlók a kepék között, kellemesen lepik meg az utazót. A keresztek elég sűrűn állanak egymás mellett, jelölül annak, hogy szalmára nézve elég jó termés van errefelé.

Különben is az egész 175 kilométernyi utvonalon Szabadkákig, nem lehet panasz a gabonatermés ellen, mert az szerény véleményem szerint jó közepesnek mondható. Hanem az időjárás miatt már szót emelek, mert közvetlen előttünk olyan nagy záporosónak kellett lenni, a milyen aratás idejében mindig kárt okoz s valóban már itt-ott feketedni kezdenek a papké-

vék a sok csapadéktól a mi a szemminőség rovására megy. Még a kukoricák is megsokalják a sok esőt, mert helyenként sárgaság lepi meg őket. Bizony itt napokig nem fog lehetni aratni, pedig az itthonmaradt férfinép, meg az erre is látható orosz foglyoknak kellene foglalkozást adni. Láttam is a mint a feltürt gatyaszáru atyafiak a luzskos réten vágták a tulérett füvet, de hát ez nem elég az üdvösségre.

Erről a vidékről már nem nyilatkozhatom oly elismerőleg, mint a fő- és székváros közvetlen környékéről, mert itt már nagyon is sok gyomnövény látható minden gabona között; de enyhítő körülmény gyanánt kell felhoznom, hogy ritkább a lakosság, több a hadbavonult és így nagyobb terület jutván egy lélekszáma, nem bírták úgy kigyomlálni mint a szerencsésebb helyi viszonyok között gazdálkodó szomszédjaik.

Nagy területet foglalnak el a vizek, melyek most még jobban megnöttek, de azért a legelők is óriási kiterjedésnek örvendenek s a mostani csekély marha, ló, juh és sertés létszámmal éppen nincsenek kihalva. Bizony-bizony a nagy ménesek megcsappantak, a híres gulyák száma megfogyatkozott, de még minősége is csökkent, mert a javát áruba bocsátották s

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, a hol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők utbaigazításért a

„Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX., Közraktár-utca 34. sz.

A „Hangya“ kötelékében az 1914. év végén 1278 fogyasztási szövetkezet működött, a melyek alap- és tartaléktőkéje 11 millió koronára rug, évi forgalmuk pedig meghaladja a 60 millió koronát. **Földmívelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés s a termelés fejlesztése. Az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.**

A
„HANGYA“

nagyobb jövedelemre tettek szert a háboru folytán, de tudtunkkal e tárgyban nem történt ezideig semmi. A közvéleményt egyes körök semmibe sem veszik. Mily másként van ez is Németországban, hol a közönség kifejezett óhaja meghallgatásra talál, ime erről tanuskodik az alanti pár soros hír:

— **A háborus nyereség megadóztatása.** *Berlin*ből írják: A »Nordd. Allg. Ztg.« közlése szerint a német szövetséges államok pénzügyministerei a birodalom kincstári államtitkárának elnöklésével megtartott minapi tanácskozáson a háborus nyereség megadóztatását is napirendre tűzték. Megegyezés jött létre, mely külön adó behozatalát czélozza a háboru folytán és a háboru alatt történt vagyonnövekedésekre.

Bár csak a mi kormányunk is követné ezt a példát.

No hát már nem föl a feje a gazdának, hogy miként adja ki a zsoldgaonát cselédeknek, mert hatályon kívül helyeztetett (lásd mult heti számunk hirei között) a gabonakeverési kötelezettség s újból lehet a szegődménytáblázat szerint mérni a conventiót. Hogy suttyanban eddig is a legtöbb gazdaság így tett és a rendelet — melyet senki sem ellenőrzött — csak irott malaszt volt számos esetben, arról kár is írni, hisz tudjuk már, hogy Magyarországon nem azért szerkesztik a rendeleteket, hogy azokat végre is hajtsák, hanem hogy egyáltalán dolguk legyen a jogtudós embereknek, akiknek nagyon sokszor — fájdalom — gyakorlati élettapasztalatuk nem lévén, félszeg intézkedéseket akarnak életbe léptetni. Annak idején rámutattunk arra, hogy egyes vidékeken a keverésre rendelt kukoricza vagy árpa beszerzése úgy szólna lehetetlen, tehát a rendelet teljesítése kivihetetlen volt. Most már vessünk fátyolt a multakra. Hanem ezen eszmemenetből kifolyólag kérdezzük, mikor lesz már a magyar gyakorlatiasabb, mikor fogja az életrevalóbb, termelőképés pályákat előnyben részesíteni az improduktív jogászi felett? Mikor szününk már meg egyszer végre-valahára jogásznemzet lenni? Hisz addig, míg nálunk minden téren a főhivatalvezetők, az irányító elemek, az uralkodó törzsfőnökök jogászok és nem az illető szakma kiválóságai, addig valóban teremtő közgazdaságunk, a nemzeti vagyont gyarapító, gazdító gazdasági politikánk nem lesz; addig mindig szegény ország leszünk, hol a megélhetés nehéz, a kereset gyér és kicsi, a szükséges kiadások nagyok, a közterhek óriásik lesznek.

megmaradt a silányabb tarka és fehér marha. A juh is olyan gyatra fajta, meg kevés is, éppen nem dicsérni való. Végül a sertés oly kiseded létszámmal van képviselve az Alföld ezen környékén, hogy csodálkozva kérdezzük, honnét fognak ezek a jó magyarok zsirt meg szalonnát beszerezni a jövő télre?

Oh okszerű állattenyésztés jöjjön el a te országod! Sőhajtok fel magamban.

Mindezen szomorú állapotoknak egyedüli oka a háboru, azért is imádkozik mindenki a mielőbbi békéért.

A szőlők elég jól néznek ki a homokos talajon, ugylátszik amennyire győzték megművelték őket és meg is permetezték kellőleg, mert szép zöldek üdék. Csak elvéve mutatkozik egy egy birtokrészlet, melynek talán most is lövészárokban van a gazdája, azon a gyom burjánzik és a peronospora vigan fejlődik, mert sem kapást, sem permetezést nem látott ez a föld. Valóban kár, hogy ha már a fahiány miatt nem karózzák a szőlőket, nem térnek át a sodronymivelésre, hisz a gyalogszőlő csak féltermést ad.

A régi világ maradványai a szelmalmok még megvannak Kiskörösön és egyébutt, de most teljes nyugalomban — várják a termést. —

A lakházak nagyrésze itt még nádtetővel bír s az erre utazó német tiszték igen kicsinylő pillantásokat vetnek az ilyen viskók felé, hogy mit gondolnak azt is gyanitom, de nem merem kimondani.

Kiskunhalasnál látni már, hogy halásszák a vizeket; a varsák, hálók működnek, de ugylátszik rendszeres haltenyésztés nem divik, pedig a Duna — Tisza köze igen alkalmas volna erre a czélra. A sok belvizet szabályozni kellene, rendszer tavakat alakítani a pocsolyákból, mocsarokból, és a mezőgazdaság ezen elhanyagolt ágát a

Most van itt az idő gondolkozni ezen dolgok felett, most kellene kiforrni a jövő békeidő átalakító eszméinek, mert az országnak sokat hangoztatott ujratertése a közgazdaság minden ágának felvirágozása, az anyagi gazdagodás és minden földi jó, a nagy világháboru után csakis úgy remélhető, hogy ha ezen óriási munkákra az eszmék már most tisztázódnak, a tervek körvonalai már ez idő szerint megrajzoltatnak, kijelöltetnek, ha a magasztos építmény alapjait már most lefektetjük. De legyenek ezen alapok erősek, ingatlanok, melyekre bizton s bátran lehet építeni, legyenek szilárdak, csupa vas és beton, ne puha vályog, mely szétmálik, elporlik, terhet nem bír.

Az átalakulás műveletét meg kell már kezdeni, hogy aztán a zökkenés ne legyen nagyon érezhető. Mindenki legyen a maga helyén és mindenütt valódi szakemberek intézzék, vezessék, kormányozzák az ügyeket. Meg fog rázkódni a mai kórhadt rendszer, talán egyes oszlopoi összeomlanak, de felettük fog felépülni az új Magyarország. És ha nem így lesz, akkor jaj nekünk, akkor az anyagi tönk felé viszen utunk akkor végünk lesz csakhamar.

De mindezekhez a feltétlen becsületesség társulva a leglelküimeretesebb kötelességérzettel vezet el. Ezt tartasuk szem előtt, ez tette nagygyá Németországot.

Néhány szó a cséplésről.

A cséplés géppel nálunk is már olyan régi keletű gazdasági művelet, a mely bizvást méltó multra tekinthet vissza, a melynek alapján határozott és olyan nézetek alakulhattak ki, a melyeket a gyakorlat szentesített. És mégis azt tapasztaljuk, hogy ezt a munkát még ma sem részesítjük az azt megillető figyelemben. Mert ennél a munkánál ma is leginkább arra ügyelnek: hogy miként telik a zsák és mi kerül ebbe, de arra már csak elvéve vannak figyelemmel, hogy mennyi is kerülhetne oda, azt meg igazán kevés helyen számítják, hogy mennyibe is kerül ez a munka, az elcséplelt termény mértékességére vonatkoztatva. Pedig hát, ha megfigyeltük: jól tudjuk, hogy ennek a munkának a költsége nagyon is szélsőséges határok között ingadozik.

Az egyik helyen: „hajrá, hadd menjen«, csépelnek, agyon hajtva munkást, gépet egyaránt; csak a napi bekerülő szem mennyiségét, vagy az elcséplelt keresztek számát erőszakolják; ezzel ellentétben a másik helyen meg arra fek-

legujabb kor vivmányainak felhasználása mellett kellene felkarolni. Többet hoznának ezek a sik vizek, mint a silány legelők és rossz rétek. A liba és kacsatenyésztés is nagyobb arányokban lehetne itt elterjedve, olyan formán mint Bars megyében Léva környékén, hol a legkisebb faluban is van a Garam mentén 100 ezer liba. Kiaknázatlan ez a terület.

A kukoriczák gyönyörűek, Szabadka felé már a szőlőkultúra is dicséretesebb külsővel mutatkozik. Kölest, muhart is látni, annak jelöl, hogy nem bírván a földet tavasszal kellő időben elvetni, ezekre a bizonytalan hozamu növényekre voltak utalva a gazdák.

A szabadkai pályaudvar és indóház, már mikor először láttam 27 év előtt is szűknek bizonyult s hogy ma milyen, arról jobb hallgatni, mert ezeken nem változtattak 3 évtized óta semmit. Azt mondják, boldogult Ferencz Ferdinánd trónörökös, ha erre utazott mindig behuzatta szalonkocsija függőnyeit, hogy ne lássa az ócska állomást.

Baja felé folytattam utamat, itt már csak személyvonattal, de majdnem oly gyorsan haladtunk mint idáig, a mennyiben több mint 43 kilométert tett meg velünk a gőzkocsi óráként. Volt bőrrülés a II. osztályon!

Az áldott Bácska fekete földje dus kalászt ringatott az esti szellőben. A kukoriczák oly magasak voltak néhol, hogy ha Hány János lennék, azt mondanám lóhátról kell szedni a csöveket annak idején; de az tény, hogy 4 méter magas kukoriczaszár itt nem ritkaság. Minden termény jó termést ad az idén, ha a folytonos esőzések a szép reményeket tönkre nem teszik.

»Megkondult az esteli harangszó« kulcsoljuk imára kezünket s kérjük a magyarok nagy Iste-

tetik a fősulyt, hogy valahogyan egy szem a polyába, vagy a törekbe ne menjen, vagy a szalmában ne maradjon. Ez, ugy egyik, mint másik, olyan tulhajtott szélsőség, a mely semmiképpense indokolható és olyan hiba, a melynek, maga a gazda adja meg az arát. Mert a gazdának minden műveletet az üzletember szemével kell néznie és szigoru számítás alapján kell meghozni elhatározását annak kivitelére nézve. Így kell, hogy tekintse a cséplést is, a mely ezen kívül még a gazda gépészeti képzettségét is teljes mértékben igényli. Hiszen a cséplésnél az erőt szolgáltató (gőzgép, vagy motor) a cséplő és az elevátor, vagy a Welger-féle szalmaprés-elevátor együttes és összhangzatos működésének a biztosítása és eme működés rentabilitásának a lehető magas fokra való emelése a czél és egyik szerény tényezője annak, a mit jövedelemnek nevezünk, azokkal a fogásokkal egyetemben, a melyek a gyakorlati gazda különleges tulajdonságai kell, hogy legyenek.

Messze vezetne ezek valamennyijének a kellő méltatása és részletes tárgyalása, mert ezekről bátran, akár egész könyvet is lehetne írni, hanem ezuttal inkább némely olyan fogásról és beosztásról emlékezem meg, a melyek igénybevételét a mai körülmények, nemcsak mintegy reánk erőszakolják, de a melyek által a cséplési művelet olcsóbbá is tehető.

Már az aratásról, valamint a hordásról irt közleményeimben arra mutattam rá, hogy ezeknek a munkálatoknak a végzésénél mindenkor a cséplési munkálatok megkönnyítésére legyünk tekintettel és ennek érdekében minden lehető kövessünk el. Felesleges is arról szólni, hogy a tömött és apró kéréknek milyen előnyei vannak a cséplésnél, nemkülönbön azt is jól tudja a gyakorlati gazda, hogy milyen különbség az: a munka végeredményét tekintve, ha egy a cséplés megkönnyítése czéljából jól megrakott, vagy csak akárhogyan összehevenyészett asztagot kell csépltetnie.

A cséplésnél általában azt tapasztaltam, hogy ott, eltekintve a részes csépléstől, vagy sok, vagy kevés a kézierő, és ez mind a két esetben ok nélkül emeli a cséplés költségeit. És pedig, ha sok a munkás, éppen azért, mert ez nincsen teljesen kihasználva; ellenben ha kevés, ekkor meg a gépek kihasználása szenved csorbát, mi által azok hiába kopnak és a tüzelő- és kenőanyagok egyrésze is kárba vész. Mindezeket tetőzi az, hogy ez a kevés munkás sincsen teljesen és egyenletesen kihasználva, mert a míg az egyik része tul van terhelve, addig a másik része lazuskál és azok kinlódását nézni, tehetetlenül kénytelen.

Az amerikaiak legujabb rendszerü cséplőgé-

nét, hogy az annyi megpróbáltatáson átment országnak adjon dus termést s annak betakarítására enyhe száraz időt.

Tolna következett, majd Baranya, mindketőnek termése átlag közepes, de erről nem irok, hisz a tolnamegyei árendás mult lapszámunkban külön gazdasági levélben hűségesen lerajzolta az ottani mezőgazdasági állapotokat.

Dombóvártól megint csak 2-iknak előléptetett 3-ik osztályon utazott a II. o. jegyet váltott p. t. publikum s valóban csakis a fapadokon ülő közönség intelligentiája mutatta azt, hogy mégis a II-ik osztályon tanyázunk. Mert akárki mit mondjon az a kívülről rápingált 2. szám nem változtatja meg a vasuti kocsi mibenlétét. A néger csak szerezcsen marad, ha czilinder van is fején. Eszembe jut az adomabeli talpig mezitláb czigány purdé, kitől az egyszerű ur kérdezte, hogy kinek a fia, egyik dádé felelte rá, hogy »árva gyerek kirem szipen, de in ruhásom.« Azért csak csóré maradt a rajkó.

Hát már személyszállító kocsiknak is ily borzasztó szük világát éljük! Mi lesz a gabonaszállításokkal? Most a megcsappant igás állatállományal nem lehet nagyobb távolságokra fuvarozni az életet, mint más esztendőben, kisegitve a vasutat. Néhol a gőzhajók majd kihoznak a hinárból, de ahol ilyen alkalmatosság nincs, mert se folyó, se Balaton, ott bizony nem éppen rózsás kilátások nyilnak a lizsttel való ellátás körül.

Engedje a teremtő, hogy ezt az esztendőt, mely hihetőleg az utolsó háborus év, minden nagyobb baj és veszedelem nélkül keresztül tudjuk élni. Ezért fohászokunk. Ugy legyen!

peik már olyanok, a melyek az emberi erőt ennél a munkánál majdnem teljesen nélkülözhetővé teszik. Azonban ezek nálunk még nem igen ismertek amaz oldalukról, hogy a mi gazdáink igényeinek is megfelelnek. Talán majd ha ezek valamikor itthon gyártatni fognak, lehet, hogy a mi igényeinket is ki fogják elégíteni. De vannak nekünk olyan hazai gyártmányú modern cséplőkészleteink, a melyeket ha méltóképpen elevátorral, vagy szalmapréssel felszerelünk: a kézierő tekintélyes részét tesszük általuk nélkülözhetővé. Ezek a cséplést és a mag megtisztítását kifogástalanul, és e mellett olcsón végzik.

Itt kell megemlítenem azt, a nálunk szintén általános szokást, hogy a cséplőszekrényeket mi addig használjuk cséplésre, a meddig azok a szó teljes értelmében mozogni képesek. Ennek oka az, hogy vagy nem tudunk, vagy nem akarunk számítani, mert máskülönben bajos megokolni azt a felületességet és közönyt, a mellyel ezt a kérdést kezeljük. Hiszen ha csak azt a veszteséget vesszük is figyelembe, a mely a 30—40 éves szerkezetek mellett elkerülhetetlen és ezt vesszük is írónhegyre: a mai modern szerkezetekkel szemben olyan eredményekre jutunk, a melyek a kérdést mindenestre az új beszerzése mellett döntik el, nem is számítva azokat a szintén nagyon jelentős előnyöket, a melyeket ezek, a munka olcsóbbá tétele által, nyújtanak. Ha azonban bármi okból mégis a régi gépnél vagyunk kénytelenek megmaradni, ezt alakíttassuk lehetőleg és megközelítőleg úgy át, hogy az, mindamaz előnyöket nyújthassa, a melyekkel az új rendszerű gépek szolgálni képesek.

Azonban ma már, a mikor csépelni kell, kissé késő ezt a kérdést fejtegetni, hanem csépelünk olyan cséplővel, a milyen van és azzal a munkással, a mely éppen kapható és rendelkezésre áll. Éppen azon tündöklik egyik barátom, hozzám intézett levelében, hogy miként csépel el: számottevő férfi nélkül, csupa öreg férfi- és leány-, gyerekmunkásra támaszkodva. Erre a kérdésre nagyon könnyű megfelelni annak, a ki mindezen kérdések megoldásának nehézségein maga rég túl esett, a mint jó magam is. Ugyanis a mióta géppel arattam, azóta a cséplésnél is nagyon alárendelt számban vettem a férfimunkást igénybe, hanem ezt a munkát is majdnem kizárólag suhanczokkal és leányokkal, asszonyokkal végeztem, és nagyon gyakori eset volt az, hogy a 8 lóerejű cséplő mellett nem dolgozott más férfimunkás, mint a zsákhordók és a kazalrakók, utóbbiak is többnyire éltesebb emberek voltak, mert ezek jobban értették ezt a mesterséget. (Az etetőkön kívül rendes viszonyok között is 16 férfi és 6 nőmunkás dolgozott nálam a 8 lóerejű cséplő mellett, a mely természetesen elevátorral, zsákolókészülékkel ellátott gabonarostával volt felszerelve, a melyet szintén a gőzgép hajtott.)

Manapság elevátor nélkül dolgozni szinte képtelenség, a régibb rendszerű, hiányosan tisztító gépekhez pedig megfelelő tisztítórosták is beszerzendők lesznek, hogy így a mag teljesen piaczképesen kerüljön a magtárba, a hol annak kezelése, nemcsak körülményesebb, de drágább is lenne. Asszonynépséggel és suhanczokkal dolgozva, a következő beosztást alkalmaztam a 8 lóerejű cséplő mellett: 3 fiu kévevágó; a kik közül egy jobbról, a másik balról vágja a kévét az etetőnek, a harmadik pedig pihen, illetve a pihenés mellett lent is segít valamit; három leány polyvakaparó és hordó; az asztagon 6—7 asszony foglalatoskodott, a szalmakazlon egy kazalrakómester vezénylete mellett hat-hét asszony név végezte a munkát, olyképpen, hogy

ez a hetedik munkás, az asztagról vétetett el a kazal tetejezésekor segítségül; egy élemedett férfi a polyvakazal rakását végezte, mivel a törek a cséplőlől egyenesen az elevátorba került és a szalmával együtt kazaloztatott; egy arravaló férfi a cséplőnél, egy pedig a magtárban volt zsákos. Vagyis ezzel a berendezéssel és beosztással 23, de nagyobb részt nő munkás teljesen elegendő volt a nyolcz lóerejű cséplőnél, minden gyalogos munka elvégzéséhez.

Ellenben, ha a zsákolásra sem jutott férfi munkás, akkor sem akadtunk fel, és a csépléssel a világot sem szüneteltünk, hanem a helyzetet úgy segítettünk, hogy a zsákokba mindenkéltől csak annyi gabonát eresztettünk, a mennyit az erősebb asszony-, leánynépség könnyen fel és elbirt és erre a munkára, megfelelő számban ezeket alkalmaztuk. Később, a mikor már ez a munkáshiány napirenden volt, erre a célra 50—60 liter ürtartalmu zsákokat szereztünk be, a mellyel azután már minden erősebb asszony-, leány, vagy suhancz könnyen elbánt, különösen, ha a gabona sulyosabb neméből ezeket sem töltöttük egészen tele; félig töltve pedig, ezekkel még akármilyen, a cséplésnél alkalmazott gyermeknek sem esett nehezére a zsákolás.

A fő figyelem minden téren arra fordítandó, hogy a munkás ereje tulságosan igénybe ne vétessék és soha és semmi esetre tul ne terheltesék, különösen fontos ennek a törvénynek a betartása a serdülő ifjúsággal szemben. Mert, ha gondos körültekintéssel járunk el a munka módja és beosztása körül: azt fogjuk látni, hogy nem egyszer olyan munkára is sikerül munkásainkat rávezetni és velük azt megkedveltetni, a melynél a kényszer és az erőszak bizonyára kudarczott valott volna, vagy az iránt, legalább is az ellenszenvet keltette volna fel.

Ilyen népséggel és beosztással mindenkor elcsépeleltünk annyit, mint a másik ugyanilyen, de a megfelelő részben férfinapszamosokkal dolgozó gép; még pedig vigan és minden legkisebb kellemetlenkedés nélkül. *Vagyis itt is beigazolást nyert az a régi közmondás, hogy: »többet észszel, mint erővel.«* A gyengébb, de mozgékonyabb asszony-, leánygyereknépségtől, minden megerőltetés és nagyobbfoku szutyongatás nélkül ugyanannyi energiát volt alkalmunk jó kedvvel, mintegy önként megnyilatkoztatni, mint — kedvtelenül, csak immel-ámmal dolgozó férfiak részéről, így vált a nő a férfi méltó versenytársává a cséplésnél is.

Egyáltalán a gazdasági munkáknál is úgy találtam, hogy nagyon csekély az a munkakör, a melyben a nő, a férfit nem pótolhatná, sőt nagyon sok az olyan természetű munka, a melyeknek méltó betöltése egyenesen a női munkásokra vár, vagy fog várni. Természetesen eleinte, a míg a szokatlan munkába a nő bele nem tanul, vagy a meddig, az ötlet ért méltatlan gunyolódáson át nem esik, különösen, ha az illető munka iránt még némi ellenszenvvel is viselkedik: bizony a dolog nem éppen a kívánt eredménnyel halad, de türelem, tapintat, némi ötletesség, a megfelelő berendezkedés, a helyes beosztás és mindenkéltől a nagyon jó bánásmód, ama tényezők, a melyeknek kitartással való gyakorlása nagyon hamar megtermi a maga rózsáját. És remélni merem, hogy ezeknek szem előtt tartása tisztelt gazdatársaimmal is azt a kedvező tapasztalatokat eredményezik, a melyek alapján én e sorokat írom. A mihez mindenkéltől jó időjárast kívánok!

Váradai Szabó János.

Egy pozsonymegyei bér gazdaságról.

Megtekintettem az Eisler és Szold cég Fel-sőszei és Hidaskürt községek határában elterülő 4000 magyar (1200 □-öles hold) bér gazdaságát, mely már mintegy 30 év óta kezeltetik ezen cég által és 25 év óta rendszeres gözeke-műveléssel lett a talajmunkálat tökéletesítve. Ugyanennyi idő óta alkalmaznak műtrágyát és pedig kivétel nélkül minden m. holdra 150 kg. szuperfoszfátot hintenek el, vagyis 60 waggon sp. kerül ezen gazdaságba, a mi elég belterjességre mutat.

Mindazonáltal a folyton emelkedő kiadások, a nagy napszámberék, a cselédség folyton növekvő zsoldja és számbani szaporulata; a haszonbér többrendbeli emelkedése (most 1936-ig megkötött szerződés szerint úgy tudom 36 koronát és az összes adókat fizetik pr. m. hold), a nagyobb adók s egyéb közterhek és az óriási befektetések kamatja, arra készítették a bérlőket, hogy még nagyobb terméseredmények elérésére tegyenek kísérleteket. Ezek beigazolták, hogy a több mint három évtized óta termelt nagymennyiségű répa (különben csak kis részben homokos, de nagyrészt agyagos) talaj — elejével nagyon bőséges — kálitartalmát kiélte és most már a maximális répatermést csakis kálitrágya felhasználásával érhetik el. Azonban a holdanként felhasználandó kálisó mennyiségének végleges megállapítása még nem érkezett el, legalább erre nézve még határozottan nem nyilatkoztak, de azt hiszem, körülbelül 100 kg-ban fognak megállapodni; a répa alá hintve ezt a sót, míg a többi termelvények nem fognak kálit kapni. Légenyműtrágyára ezen nagyrészt igen jómínőségű humusdus fekete agyagtalaj s jó indulatu homoknak nincs szüksége, mert hisz a nagy igásállatállományon kívül még nagymennyiségű marhát hizlalnak ki évente, úgy hogy folyton tele vannak az összes istállók. Az állatrágya mennyiségéről fogalmat nyújt az, hogy a legkisebb területű (400 m. holdnál kevesebb) majoron az igásjószágon kívül állandó 100 darab hizóökök készíti a trágyát, úgy hogy a birtoknak legnagyobb része háromévenként, kisebb része 4 évenként lesz bőven jó marhatrágyával ellátva. Így éppen nem csodálhatjuk, hogy az ideai évben is jó középtermésre számíthatnak, noha panaszkodnak, hogy bizony jobb is lehetne stb.

Mikor a nagyon elszaporodott rozsdá daczára is bizonyos, hogy legalább 9—10 q buzájuk lesz m. holdanként és valószínűleg 11 q árpát fognak átlag (mert lesz olyan tábla is, mely 13 q-t adand) becsépelni, akkor panaszra nem valami sok ok lehet. A répa pedig úgy áll ma (julius 8-án) hogy volt eset, mikor augusztus végén sem nézett ki jobban, különösen levélzet tekintetében nagyon szép, igen erősen fejlődött, oly tömört egyenletes, teljes benőttségű (komplett) minden tábla, hogy kívánni sem lehet többet, szebbet. Biztosan lesz 200 q répa pr. m. hold, a mi ily területen, hol 3 évtizede lesz a növény termelve 3-as és 4-es forgókban, valóban bámulatos eredménynek mondható, és a mi részben a pillangósok felkarolásának köszönhető.

Ugyanis ujabban az előbb is csak kis mértékben termelt kukoriczacsalamádéval felhagytak és mint takarmányt kizárólag árpásbükkyönt és luczernát termelnek; ez utóbbit azonban, ha még oly jó is, csak 2 évig hagyják meg, azután felszántják, bármily szép legyen is az. Lóherével kísérleteztek, de a száraz éghajlat miatt ezen kevésbé mélyen gyökerező növény nem sikerült elég jól s kénytelenek voltak vele felhagyni.

Csépelelt szalma-prések,

melyek a cséplésnél 6—8 embert pótolnak, kitünő kivitelben, jutányos árban azonnal szállíthatók.

DÉNES B. Betétitársaság
Budapest, VI., Vilmos császár-ut 6lg.

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK“
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok“ nélkül:

Egész évre ... .. 10 kor.

Fél „ ... .. 5 „

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden cikkért az utannyomas joga fentartva.

TARTALOM.

	Lap
A feketetarka friz marha	119
Baromfitenyésztésünk védelme. — Kövy József	119
Kérdések és feleletek	120
Kérdések: Mézélő virágok tiltatása. P. S. — Tartaléklép hiányon hogy segítsék. Sz. P.	
Feleletek: Saanenthalai kecske hol kapható? Végh Kálmán Mátyas. — A malacok etetése. — a.	
Kisebb szakközlemények	120
Hírek	120

Védőoltóanyagok

lépfene, sertésorbánoc, sorozező üszök, gümőkór stb. ellen.

RAPID SERUMOK

lépfene, sertésorbánoc, sorozező üszök, sertésvész, vérhas, fertőző tüdőlob, baromfi kolera, mirigykór stb. ellen.

ÁLLAMI FELÜGYELET ALATT ÁLLÓ

LABORATORIUM

VÉDŐOLTÓANYAGOK TERMELÉSÉRE

○○○ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ○○○

BUDAPEST, IX., LÖNYAY-UTCA 18/b.

Sürgőnyozim: Vaccin Budapest.

Interurban { reggel 7-től este 6-ig: József 20—14.
telefon: { este és éjjel: József 22—58.

Serumos kombinált oltóanyagok fertőzött állományok és gyógyító oltóanyagok betegállatok kezelésére.

Kivánatra speciális tájoltóanyagok készíttetnek.

A feketetarka friz marha.

A feketetarka friz marha a hollandi lápmarháának egy oly fajtája, mely igen bő tejelő és e mellett könnyen hizik is. Ezen két kiváló tulajdonsága miatt a fekete-tarka friz marha tenyésztése az utolsó 30 évben számos országban egyre jobban terjed. Ezen friz marha aránylag rohamos terjedése a mellett szól, hogy a hollandiak tenyésztése nemcsak bizonyos vidékeken lehetséges és különösen ott, hol ezek keresztezése hazai fajtákkal eredménynyel jár. Nekem ez a véleményem, hogy a haladó mezőgazdaság és különösen az állattenyésztés oly irányban fog fejlődni, mely az eredeti hazai fajtákat jobban termelő szarvasmarha fajtákkal fogja helyettesíteni. (A hazai szarvasmarhatenyésztés már majdnem két évtized óta halad ilyen irányban.) Arra fognak a gazdák törekedni, hogy a fejési átlag fokozatosan magasabb eredményeket érjen el. Mindenesetre különös, hogy azokban a különböző országokban, a hol a fenti új irányzatot követték és a régi tenyésztéssel való szakításon és az azzal kapcsolatos nehézségeken túltették magukat, a hollandi marhával próbálkoztak, és ezen próbák annyira beváltak, hogy rövid időn belül azon meggyőződésre jutottak, hogy a hollandi szarvasmarhafajta tenyésztése mellett sokkal jobb eredményeket lehet elérni, mint a régi tenyésztési eljárások mellett. A feketetarka friz marha tejének átlagos zsírtartalma 3 és 3½ % között váltakozik. Jobb tehénészetekben a már teljesen kifejlődött állatok fejési átlaga rendszerint már 5000 kg. és jobb vidékeken az istállóátlag nem megy a 4000 kg.-on alul. Idősebb tehének adnak gyakran 6000 kg.-ot és találhatunk oly egyedeket is, melyeknek évi tejtermelése 10,000 kg.-ig emelkedik. Ha az évi fejési átlagot 4500 kgra tesszük, sőt még akkor, ha az 3000 kgra visszamegy, még mindig jobb eredményeket érünk el a hollandi marhával, mint az országnak különböző hazai fajtáival. Ha most állatállományunkat javítani akarjuk, ez esetben ajánlatos, a hollandi fajtának legjobb tejelő marháját vagyis a friz feketetarka marhát beállítani. A fekete-

tarka friz marha még eddigé mindenütt meghonosodott és ezt a legjobban igazolja azon körülmény, hogy ezen állatokat ma is a világnak egymástól nagyon is távol eső részeiben mindenütt tiszta vérben tenyésztve találjuk.

Megfelelő jó állatoknak rendes áron történő beszerzése gyakran nehézségekbe ütközik, mert a gazda nem tud megfelelő és pártatlan felvilágosítást az eladó állatokról szerezni és a külföldről odaérkezett vevőnek nincsenek az ottani gazdaközönsséggel megfelelő összeköttetései. A frizlandi gazdasági egyesület a tenyészállatok és termények könnyebb beszerzése végett egy gazdasági tanácsadó irodát szervezett, melynek feladata, az érdekelt vásárló közönsséget megfelelő pártatlan felvilágosító adatokkal ellátni. Az egyesület gazdasági tanácsosa dr. H. Molhuysen Leeuwardenben kívánatra bármikor kész egy megbízottat megnevezni, kinek díjtalan ellenőrzése mellett a feketetarka friz marha beszerezhető.

Baromfitenyésztésünk védelme.

Wien város magisztrátusa a husfogyasztás szabályozását tárgyaló rendeleteiben többek között eltiltja a tyukok s illetve a tyukhus árusítását, hogy a közlelmezésben annyira nélkülözhetetlen tojást a jövőre is biztosítsa a közfogyasztásnak. Baromfitenyésztésünk védelmével nem csupán ily szempontból, hanem általánosságban is kell foglalkoznunk, mert tagadhatatlan, hogy a háborúnak a baromfitenyésztésre is van oly hátrányos hatása, melyet a lehetőség megszüntetni mai baromfitenyésztésünknek elsőrangú érdeke.

Nem vitás tény az, hogy a husellátásban mutatkozó hiányok részben ma is, de a jövőben egész biztosan ráterelnek a husra éhes fogyasztók figyelmét a baromfira. A rendkívüli, szinte abnormisan magas husárak átláthatódnak a baromfi udvarra is, a mi következképp fokozni fogja az eladási szándékot. Hogy az ilyen, többé-kevésbé értéken felüli árak mily nagyon csábítják a gazdát (leginkább a kis gazdát) állatai eladására, nem minden aggodalom nélkül szemlélhetjük a szarvasmarha és sertés tenyésztésnél s egész bizonyosra vehetjük, hogy ugyanez mind fokozottabb mértékben be fog következni a baromfi udvaron is. Hogy ezt a megnyilvánuló nagyarányú keresletet a baromfitenyésztő gazda ki tudja elégíteni, indokolt, ha talán a rendesenl is nagyobb arányban szaporítja a baromfit, a »jusson is, maradjon is« elvélből kiindulva. T. i. jusson elegendő eladásra, és maradjon megfelelő mennyiség továbbtartásra, tojástermelésre.

Am, a mai abrak beszerzési viszonyok közepette ez a tanács kissé teljesíthetetlennek látszik. Mert bár a baromfi, most, mikor az egész napot kint töltheti a szabadban, élelmének nagyrészét önmaga is meg tudja keresni, azért nem nélkülözheti azt az eleséget sem, melyet a gazdának kell előteremtteni s a mi ha nem is sok, de mégis csak olyan takarmány az, a miből ma igen kevés van.

Szigoruban kell tehát kezelni bizonyos dolgokat, a melyeket mindig észszerű volt szem előtt tartani, ma azonban a viszonyok kényszerítő hatására elmulasztani egyenesen bűn.

Wien városa eltiltotta a tyukok árusítását. Ez az intézkedés kétségkívül helyes, azonban nem egészen helyes az, ha a tilalmat minden tyukra általánosítjuk. A tyuk tojó képessége közismert módon korlátolt, gazdasági szempontból pedig meglehetősen rövid lejáratu időhöz kötött. Ugy áll ugyanis a dolog, hogy három évesnél idősebb tyukokat — általánosságban szólva s a pepiner tenyészetekben számbajöhető kivételeket figyelmen kívül hagyva — nem érdemes a gazdának tartani. Rendszeresen ősz felé szokták a selejtezést elvégezni, bár az észszerűség mindenképp azt parancsolja,

hogy a tyukot, ha ideje letelt, azaz kitojta magát, nyomban távolítsuk el a baromfi udvarról, mert akkor már ingyen pusztítja a takarmányt. — Nos, ezt az észszerű dolgot végezzük el most! Sok ezerre rug annak a baromfinak — tojó tyuknak — a száma, a mely ily czimen kerül majd a fogyasztás részére és nem éppen kis mennyiségű az a takarmány, a mely így fog a baromfitenyésztés részére felszabadulni.

Nagyon természetes, hogy a baromfitörzsállományban ily módon beállott apadást ősszel erre most is gondol. Külön tartja és gondosabban táplálja azokat a csirkéket, a melyeket tenyészanyagként szánt. Am, ha valaha, ugy most kell igazán szigoruan megválogatni mindazt a csirkét, kacsát stb., a melyekből tenyészörzseinket óhajtjuk felrissiteni, s a melyekből a fölösleget, mint tenyészanyagot kívánjuk eladni. *Késő őszig etetni azt a csirkét, a melyről már ma is láthatjuk, hogy ugy sem lesz belőle semmi, oly takarmány pocskolás, a melyet a mai időben megengedni nem lehet.*

De a másik végletbe sem szabad esni! Azért, mert, a takarmány drága, a beszerzése nehéz, nem szabad az állományt túl kicsire apasztani. Ne feledjük: akár tenyészállatot, akár husbaromfit, akár tojást, vagy más baromfiterméket adunk el, annak értéke arányban van a magas takarmány árakkal. Jól teszi tehát mindenki, ha arra való, értékes tenyészanyagját fölneveli s csak azoktól az egyedektől szabadítja meg szigoru gondossággal baromfiudvarát, a melyeket tenyésztési célokra alkalmatlannak ítél.

Megesett az elmúlt őszön is, hogy a várva várt állami bevásárlás elmaradt. Lehetséges és inkább valószínű, mint nem, hogy az idén sem jöhet az állam, mint vásárló a baromfiudvarokra, de ha az a 10.000—12.000 drb nemes baromfi a tenyésztők nyakán is maradt, ezekből a megtartott tojó tojáshozadékkal megfizeték tartási költségeiket, s a kakasok s általában a husra eladott baromfi is megtérítette a neveltetésére fordított költségeket, tekintettel a husbaromfi és tojás igen magas árára. Tény, hogy csalódott igen sok tenyésztő számításában, de ez a csalódás legfőként a remélt és elmaradt haszon miatt érte, mert kész kiadásai okvetlen megtérültek. Hát ugyanez az eset most is beállhat! De mert a magas baromfi árak most is meg vannak, s a tojás is mindig és minden mennyiségben igen jó áron talál vevőre, a tanács is csak az: tartsunk meg minden tenyészanyagot őszig, addig olcsóbban él s azután még mindig lehet határozni arról, mit szabad is kell télire is megtartani.

Baromfitenyésztésünk védelmének legfontosabb kérdése a *takarmány!* Ha biztosítva tudjuk, hogy baromfiaink elviselhető áron juthatnak elegendő takarmányhoz, könnyebben is fogadhatjuk meg azt a ma már általános tanácsot: *tartsunk sok baromfit!* Nálunk a baromfi etetésben még mindig a gabonaneműek és tengeri viszik a főszerepet. Éppen ezért nem csekély zavart okozott az a baromfi udvarokon is, mikor elrendeltetett a gabonaneműek általános requisitioja. Ugy látszik, a jövőt illetőleg valamivel jobb lesz a helyzet, mert egyik-másik gabonanem olcsóbban lesz megszerezhető s okos beosztással már most is összegyűjthet mindenki bizonyos mennyiségű takarmány készleteket.

Azonban nagyon is indokolt, ha a fősulyt nem a kenyérmagvakra fektetjük; ott a köles, a czirok, mint részben pótlója a buza, árpa, kukoricának. Fehérjetartalma igen kedvező a korpának, olajpogácsának, gondoskodjunk valami napraforgóról, biztosítsuk burgonya és répa-szükségletünket s főként ne feledkezzünk meg arról, hogy a pillangós növények szárított levélzete is igen jó baromfi eledel. Ha az említett takarmányokon túl egy kis jobb minőségű gabonaocsut s esetleg valami gyengébb minőségű

kukoriczát is beszerzünk, aggodalom nélkül várhatjuk a telet.

Természetesen, most és majd ősszel is, mindaddig, míg azt az időjárás megengedi, tartunk szabadban baromfiainkat, mert kinn bogarászva, szemelgetve igen sok eleséget tud a házi szárnyas megkeresni, jól teszi tehát mindenki, ha még most is kitelepíti szabad térségekre szárnyasait, a hol terített, ingyen asztal vár rájuk. S így a tanács sem kivihetetlen: tartsunk és neveljünk sok baromfit.

Kövy József.

Kérdés. Mézelő virágok ültetése.

Vajjon sokat javítnék-e azzal a méhlegelőn, ha a házikertembe mézelő virágokat ültetnék? Ugy vélem, hogy akkor nem kellene a méheknek olyan messzire szállni, hanem közelebb találnák a nektárt.

P. S.

Kérdés. Tartaléklép hiányon hogy segítsék?

Vettem 6 db. kaptárt közép kijárával, Hanemannrácsal, de csak a fészke van mindegyiknek beépítve. Ugy tudom, a méztérben nem szívesen épít a méhcsalád, már most azt szeretném tudni, miként lehetne rajtuk segíteni. Megjegyzem, se több méhem, se egy darab tartaléklépem nincs.

Sz. P.

Felelet. Saanenthali kecske hol kapható? című kérdésre.

Legyen szíves a kérdező e tekintetben a saját vármegyéje gazdasági egyesületének titkári hivatalához fordulni kérdésével. Tudomásom szerint saanenthali kecskét Moson megyében tenyésztenek p. o. Magyaróvár körül; de ezek is keresztezések importált bakokkal. Részemről jobban ajánlom, ha kérdező is import bakokkal kísérletezik és a helyi vagy vidéki, gondosan kiválasztott, tejelővel keresztezve fejleszti ki állományát; ez lassu eljárás ugyan, de nem vagyunk annyira kitéve valamilyen újabb — (hiszen eddig is van már bőven!) — kór behurcolásának. Sőt ha helyben is van jó fajta kecske, tessék ezt kitenyészteni!

Végh, Kálmán, Mátyás.

Felelet. A malaczkok etetésére című kérdésre.

Hogy a kukoricza alkalmas takarmány-e a malaczkoknak, az azon fordul meg, hogy a konyhamoslék, hulladék, kerti gyom stb. milyen mennyiségben kerül feletetésre. Mindenesetre az elválasztás utáni időben, ha a malaczkok az említett takarmányozásban részesülnek, ajánlatos a takarmányozást korpával kiegészíteni. Ha árpa rendelkezésre áll, jobb mint a kukoricza az ilyen fejlődő állatnak, minthogy az árpának viszonylagos fehérjetartalma nagyobb, tehát a szükséges tápanyagokat célszerűbb arányokban tartalmazza. Az elválasztás utáni időben általában a legalkalmasabb takarmányfélék az árpa, korpa, lefőlözött tej.

— a.

Kisebb szakközlemények.

Lovak a világháboruban. Európában 43 millió ló van. Ebből Németországban 43; Franciaországban 31; Angliában 20; Ausztria-Magyarországban 39; európai Oroszországban 24 millió; ázsiai Oroszországban 90 millió ló van. A számok szerint ellenségeinknek lovak dolgában fölényben kellene lenniök. A valóság azonban másképp fest. Franciaországban a lóanyag nem kielégítő, sőt Franciaország hadserege a silány lóanyag miatt lovak szűkében van. Igaz ugyan, hogy Oroszországnak feleslege van, de ezt szövetségeseihez eljuttatni nem áll módjában.

A sertés. Az a figyelem és szerető gondozás, mely kivált a mai időben a mi igénytelen sertésállatunknak a legkülönbözőbb körök részéről úgy kijut, élénken emlékeztet a középkorra, a midőn a disznótenyésztés s hizlalás a városokban virágzott, ha mindjárt a nyilvános egészségügyi állapotok rovására is; hiszen az akkori polgárok a kedves állatnak nagy mozgási szabadságot engedtek és a város utcáin szabadon hagyták csatangolni. Párisban pl. a disznók, egyéb lábas jószág mellett és azzal együtt a város szemét- és pocsolyaborította utcáin előre-hátra kóboroltak és a lakosok lépten-nyomon beléjük botlottak. 1131-ben egy disznó, Vastag Lajos 15 éves fia lovának a lába közé került; a kis herceg lebukott a lóról és szörnyet halt. Ezentul meg is tiltották, hogy a disznókat ki ne merjék az utcára eresztetni; a Szent-Antal apátság azonban ellenszegült és megint kint barangoltak szabadjára a disznók; csak éppen csengőt kellett a nyakukba akasztani, akkor kedvükre turhattak mindenfelé és lubiczkolhattak az utszéli pocsolyában. A német városi polgárok is nagyon szerették az állattenyésztést, kivált pedig a disznókhoz ragaszkodtak. Pékek, molnárok, szatócsok a világért le nem mondtak volna róluk. Legalább egy-két darabot mindenik tartott az udvarán — jobban mondva az utcán. Hisz úgy kevesebb baj volt velük. Aztán a pásztorok kora ősszel az erdőbe hajtották őket — makkolni; a gazdáik meg nyugodtan láthattak mesterségük után. Egyébkor pedig a dédelgetett állatok bátran kóborolhattak az utcán és nem ütközött meg rajta senki, ha mások kapuja előtt ólalkodtak és a járőkeket bepiszkolták. Frankfurtban egy teret, egész kedélyesen „Auf der Schweinemist« neveztek el. A következő idők kulturhaladása abban nyilvánult, hogy a sertések fönt nevezett szabadságjogait kissé megnyirbálták. Így Ulmban elrendelték (1410), hogy disznókat csak délelőtt 11—12-ig szabad az utcára kibocsátani. A nürnbergi rendőrség a XV. században így intézkedik: »Egészségi okból, aztán mert a városi jó rend különben is szép hírnévnek örvend, továbbá, mert nemcsak a lakosok, hanem más tisztos idegenek, urak, sőt hercegek is megbotránkozhatnak, ezentul nem szabad a polgároknak disznót a házak elébe a gyalogjáróra és közterekre kicsapni.« 1481-ben Frankfurt városa a disznótartást egészen eltiltja. Münchenben sem engedik 1489 óta a disznóolagnak az utcái vonalon való építését. (Vajjon ezt a müncheni tilalmat nem lehetne-e a mi al-

földi nagy városainkban érvényesíteni? Egy darab középkor tűnék el vele. Vagy egyelőre elég lenne az „ólakat“ a nyaralók közül kiküszöbölteni?) 1553-ban megparancsolja a frankfurti tanács a számtartójának, pusztítsa el az utcán falkástól csatongoló disznókat és kutyákat. Sokszor próbálják az egyes polgárok által tartható disznók számát megállapítani, különösen a pékeknél, akiknek legtöbb hizójuk szokott lenni; a tanácstagoknak természetesen többet engedtek meg — kettőtől nyolcz darabig. A disznókra, bármily furcsán hangzik, a költészet is rátette a kezét. Bizonyosság reá egy Nürnbergget dicsőítő ének 1490-ből.

Huskonzerválás sóval. Egy orosz szabadalom szerint konzerválás céljából az összes kusnemeknél, a következő vegyületet használják jó eredménnyel: 50% konyhasó, 30% borax, 20% natriumbikarbonát.

K. Zd.

HIREK.

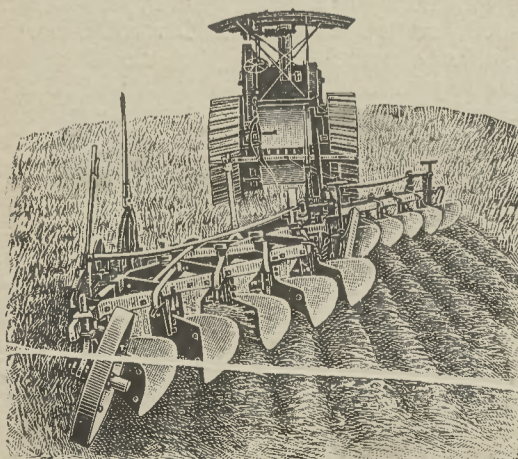
Németország szarvasmarhaállománya. Berlinből írják, hogy a sertésvágatások fokozása következtében a sertésállomány jelentékenyen csökkent ugyan, viszont megállapítható, hogy a szarvasmarhaállomány emelkedett. Az 1913. évi számlálás szerint a német birodalom területén 20.9 millió szarvasmarha volt, míg 1914-ben az állomány már 21.8 millió darabot tett ki. Az emelkedés a 75 kg.-nál könnyebb borjúk és a 7 évnél fiatalabb tehének vágatási tilalmában találja magyarázatát. A birodalmi kormány a depekoráció ellen továbbra is küzdeni akar és idejekorán gondoskodni fog a kellő takarmánymennyiségek biztosításáról.

Tanuljunk tőlük!

A marhadragító nagybirtokos. Grácban letartóztattak egy Wrentschur nevű nagybirtokost, akinek Mahrenbergben nagy kiterjedésű uradalma van. Azért indul meg ellene az eljárás, mert több százezer koronáért marhákat vásárolt és a tömeges vétellel mesterségesen felhajtotta a marhák árát.

Dicséretet érdemlő cselekedet az osztrákok részéről. Hát nálunk miért nem üldözik a piaci termékek felhajtót?

A husfogyasztás korlátozása. Az állatállomány készletének kiméltése végett a miniszterium 2357—1915. M. E. számú rendeletével tudvalevően eltiltotta a marhahusnak, borjúhusnak és sertésusnak a hét két napján, kedden és pénteken való kimérését, illetőleg étkezési helyeken történő kiszolgáltatását. E kormányrendelet célzatának kíván minél teljesebb sikert biztosítani a belügyminiszternek a törvényhatóságokhoz intézett 25.538—1915. számú körrendelete. Ebben a miniszter annak az eszmének érdekében indít széleskörű akciót, hogy a hussal való táplálkozást még a kormány részéről megszabott mértéken túl is korlátozzák. Az orvosi tudomány már régen megállapította, hogy a húsétel az emberi szervezet erejének fenntartása és fokozása szempontjából egyáltalában nem nélkülözhetetlen tápszer, sőt ellenkezőleg, éppen a tulnyomóan hussal való táplálkozás az, a mi határozottan káros elváltozásokat idéz elő az emberi szervezetben. Már pedig hazánkban

A galántai ekeversenyen

is újból beigazolódott, hogy a

MACLAREN tulhevitős GŐZEKE

50 és 100 HP nagyságban, a legmodernebb, legszolidabb, legmegbízhatóbb és a leggazdaságosabb szántógép.

Bővebb felvilágosítást úgy ezen kettősrendszerű gőzekéről, valamint a Garrett-féle magajáró, mint a legjobb kivitelű világhírű gőzcséplőkről, gőzterautókról, gőzúthengerekről, stb. szívesen nyújt a magyarországi vezérképviselő

FLEISCHL SAMU cég, Budapest, V., Nádor-u. 28.

a hussal való táplálkozás egészbenvéve nagy túltengést mutat. A belügyminiszter azt a reményét fejezi ki, hogy a közönség nem csak a miniszterium rendeletében meghatározott napokon fog tartózkodni a husételtől, hanem önszántából is még nagyobb mértékben fogja csökkenteni a husfogyasztást. Ez nem nehéz dolog, mert hiszen éppen most, nyáron, van elég zöltség, főzelék és gyümölcs, a mi a húst könnyen nélkülözhetővé teszi. A miniszter első sorban a törvényhatóságoktól várja, hogy a husfogyasztás korlátozásának eszméjét minél szélesebb körben népszerűsítsék.

A tej. A főváros tanácsa a lakosságnak tejjel való ellátása érdekében újabb két felterjesztéssel fordult a kereskedelemügyi minisztériumhoz. Az első felterjesztés azt kéri, rendelje el a minisztérium, hogy a fővárosi tejkereskedők részére a Máv. vonalain Budapestre felhozott tejet a hideg idő beálltáig megfelelő hűtőkocsikban szállítsák. A Budapestre irányított tej mennyiség jégszükségletének fedezéséről a főváros tanácsa gondoskodni és a jégellátás módozataira nézve tanács a Máv.-val megállapodást óhajt kötni. Másik felterjesztésében azt kéri a tanács az illetékes minisztériumtól, hogy a tejfelhozatal fokozása érdekében tegye lehetővé megfelelő tej mennyiségeknek távolabbi zónákból Budapestre való szállítását. E célra a főváros megfelelő számú hűtőkocsiknak rendelkezésre bocsátását kéri, továbbá azt, hogy ezek a hűtőkocsik ne csak személyvonatokhoz, hanem ott, a hol a menetrend természete megkívánja, a gyorsvonatokhoz is hozzátartoztassanak és végül, hogy szállítási díjak fejében ebben az esetben csak a személy, illetve tehervonatokra érvényes díjakat számítsák fel. Ily módon a fővárosi tejkereskedők a távolabbi termelőhelyek termékeit is felhasználhatják és lehetővé válik, hogy a fővárosi tejszükséglete megfelelő kielégítést nyerhessen. Hangsúlyozza a felterjesztés, hogy a tejfelhozatal fokozása annál sürgetőbb, mert a statisztika szerint ma a Máv. vonalain felszállított tej mennyisége naponként átlag 70—80.000 literrel kevesebb, mint az előző normális esztendőben.

Ajánljuk, hogy alapítsanak a községekben tejszövetkezeteket s ezek küldjék be a tejet a fővárosba és ne készítsenek belőle vaját, sőt hogyha másként nem lehet, a kellő tej mennyiséget összehozni, akkor a meglévő tejszövetkezetek is hagyjanak fel a vajgyártással s küldjék Budapestre a tejet.

A bőrök maximális ára. A hivatalos lap mai száma közli a nyers marha- és lóborókért, valamint a kész marha- és lóborókért követelhető legmagasabb árak újabb megállapításáról a kormány rendeletét, mely július tizenegyedik hatálybalépésével életbe lép. A rendelethez két jegyzék van csatolva, mely öt csoportra osztva állapítja meg a különböző bőrnemek maximális árát. Ugyancsak a hivatalos lap mai száma közli a nyers marha- és a nyers lóborók forgalmáhozatala tárgyában kiadott rendeletet, melynek értelmében mindazok, akik nyers marha- és lóborók terjesztésével vagy eladásával foglalkoznak, kötelesek az ilyen bőrökből július tizenhetedik napján meglévő készletüket ezen a napon a később termelt vagy beszerzett készletüket pedig kéthetenként „A magyar szent korona országainak bőripari központja, mint részvénytársaság” nevű cégnek (Budapest, V., Nádor-utca 12.) a hatóságilag megállapított legmagasabb áraknak megfelelő áron megvételre felajánlani. Ezenkívül rendeletet közöl a hivatalos lap a bőrök olyan anyagokkal való nehezítésének tilalmáról, amelyeket sem a cserzéshez, sem a bőr kidolgozásához nem szükségesek.

Szabad a holland juhkivitel. Hágából írják: Élő juhok kivitelét egyelőre ismét megengedték.

A hizlalók takarmányszükséglete. A magyarországi sertéshizlalás óriási nehézségekkel küzd a háború kitörése óta: Tizenkettedik hónapja már, hogy a hizlalók alig képesek minimális takarmányhoz jutni, a tengeri szükséglet kielégítése pedig egyenesen leküzdhetetlennek látszó akadályokba ütközik a vezető tényezők közömbössége folytán. Ma az a helyzet, hogy a tengerikészletek még mindig szigorú zár alatt vannak, azokhoz tehát a hizlalók nem juthatnak. Az egyéb takarmánycikkkel a Hadi Termény R. T. rendelkezik, ezeknek megszerzése tehát nagy komplikációkkal jár. Mindeztől eltekintve azonban a hizlalók a legna-

gyobb bizonytalanságban vannak a jövő iránt is, mert nem tudják, hogyan fogják beszerezhetni a hizlaláshoz szükséges tengerit és takarmányfélét. Az Országos Sertéskereskedelmi Egyesület legutóbbi választmányi ülésén foglalkozott e bajokkal és megbizta dr. Pártos Szilárd titkár, hogy a hizlalók sérelmeiről, s a tengerivel és takarmánnyal való ellátásuk egyetlen helyes módjáról, a takarmányellátás központosításáról részletes emlékiratot készítsen, melyet az egyesület a kormányhoz fog felterjeszteni. A mennyiben a kormány nem gondoskodik majd a hizlalók takarmányszükségletének kielégítéséről és nem biztosítaná a közeliellmezés egyik legfontosabb tényezőjének, a sertéshizlalás menetének zavartalanlását, az egyesület országos értekezletet fog egybehívni az ügyben való állásfoglalás végett.

Állatkereskedelmi közlöny. Az Országos Sertéskereskedelmi Egyesület hivatalos lapjának az »Állatkereskedelmi Közlöny«-nek legújabb száma ismét gazdag tartalommal jelent meg. Dr. Pártos Szilárd a tengeri ellátás központosításáról irt nagyobb szabású vezetőcikket. Dr. Beck Salamon fővárosi ügyvéd az élőállatok fuvarozásáról, dr. Müller Menyhért, a munkásbiztosító pénztár jogügyi előadója a munkásbiztosítás és a hizlalók jogi viszonyáról irt érdekes szakcikket, míg dr. Ofner Jenő szemléje a sertésüzlet aktuálisait veszi tollhegyre. A tartalmas rovatokkal, sok apróbb-nagyobb közleménnyel teli lapnak, melynek nivósága és komolysága vezet a magyar szaksajtóban, dr. Ofner Jenő a főszerkesztője, felelős szerkesztője pedig dr. Pártos Szilárd.

Az állati betegségek összegezése július hó 18-án.

A betegség neve	Összesen		A múlt heti állapothoz képest			
	közöség	udvar	3	5	b	kevesebb
Lépfene	172	195	11	14	—	—
Veszétség	363	399	10	9	—	—
Takonykór	38	48	—	—	4	2
Ragadós szájszél- és körmfájás	1048	7746	80	493	—	—
Juhhimlő	3	5	—	—	—	—
Ivarszervi hólyagos kiütés	14	92	—	—	5	—
Rühkór	376	759	1	1	—	43
Bivalyvész	25	49	5	10	—	—
Sertésorbáncz	84	263	3	4	—	—
Sertésvész	372	1559	36	239	—	—

Vásári tudósítások.

Sovány sertésárak.
Url Rezső bizományos, VIII., Népszínház-utca 22. Eredeti tudósítás 1915. július 20.
 Ár elősúlyban 4% engedmény.

Vészen átment	60—100 kg. fill.	300—290
"	100—120	290—280
"	120—160	280—250
"	160—200	280—270
Vészen át nem ment	60—100	280—270
"	100—120	270—270
"	120—160	270—260
"	160—200	260—260

Írányzat: lanyha.
Budapesti vágómarhavásár.
 Hivatalos jelentés. 1915. július 22.

Főlhajtás és árak:	I.	II.	V.
82 Bika	230—230	290	180—228
51 Magyar hizott ökör	270—290	—	210—268
145 Tarka hizott ökör	280—316	325	210—278
— Magyar legelőmarha	190—230	—	160—188
— Boszniai ökör	—	—	—
58 Magyar tehén	—	—	150—286
155 Tarka tehén	—	—	150—270
59 Bivaly	—	—	120—200
20 Növendékmarha	—	—	140—236

570 Eladatlán 41.
 A felhajtás 1007 darabban kisebb volt a multhetninél. Irányzat szilárd, árak emelkedek.

Budapesti szurómarhavásár.
 Hivatalos jelentés. 1915. július 20.

Főlhajtás és árak:	260—270	272—290	230—256
390 Magyar élő borjú	—	—	—
— Magyar öltött borjú	—	—	—
— Galicziai borjú	—	—	—
— Öltött bárány párja	—	—	—
1 Rugott borjú	230—253	—	—
— Élő bárány párja	—	—	—
— Öltött göbölve	—	—	—
23 Eladatlán.	—	—	—

Irányzat élénk, az árak szilárdak.

Vásári jelentés: Budapesten, 1915. évi július hó 22-én tartott heti lóvásárról. A vásári forgalom közep.

Jegyzetelt jobb minőségű lovakból:	Fel-hajtás	Eladott	Árak kor-ban
a) hátsó	29	19	300 1650
b) könnyebb kocsiló (jukker stb.)	73	45	560 800
c) nehezebb kocsiló (hintós)	86	41	800 1650
d) igás kocsiló (nehéz nyugoti faj)	107	50	800 2900
e) könnyű kocsiló	97	32	510 680
II. Közép minőségű lovakból:			
a) nehezebb félék (fuvaros ló stb.)	68	43	320 520
b) könnyebb félék (parasztló stb.)	45	19	180 380
III. Alarendelt minőségű lovakból:	138	73	70 500
Összesen	644	322	

Székesfővárosi vágóra vásároltatott 68 darab. 2. Wien-i vágóra vásároltatott — drb. 3. Tulajdonjogra gyanús ló lefoglaltatott. — a Ragályos betegségre gyanús ló lefoglaltatott — 5. Takonykór miatti a gyepmesterhez küldetett — drb.

Felelős főszerkesztő, kiadótulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
 Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

Cséplési idényben BENZOLINE

a stabilmotor új hajtóereje.

Teljes pótlék
benzin helyett.

BENZOLINE nem esik pénzügyi hivatalos ellenőrzés alá, beszerzésére nem kell hatósági vagy hatonai engedély.

BENZOLINE azonnal a legnagyobb mennyiségben szállítható.

Néhány vélemény:

Főhercegi uradalmi igazgatóság.

Magyaróvár, 1915 június 14.

M. Eifer urnak, Wien.

A f. évi április 30-án rendelt benzolinnal nagyon meg voltunk elégedve és kérünk 18 barrel benzolint a kapott minőségben részünkre megküldeni.

Küldjenek azonnal 15.000 kiló benzolint gyorsárunk.

Vártüzérség, 5. sz. zászlóalj, Trentó.

Stabilimento Technico Triestinó.

Megrendelő-lap 10927/10998. sz.

M. Eifer urnak, Wien.

Április hó 10-én eszközölt megrendeléshez hasonlólag 10 barrel benzolinnal.

Dr. Alberti, Wolf és társa.

Kereskedelmi kertészet, Lajta-Sz.-Miklós,
1915 május 12.

M. Eifer urnak, Wien.

B. levelére vonatkozólag értesítjük, hogy a benzolinnal nagyon meg voltunk elégedve, nagyon szépen dolgozik, takarékos.

Kargl Th. Waidhofen.

Ybsz, 1915 május 12.

M. Eifer urnak, Wien.

Miután a küldött benzolint alaposan kipróbáltam, értesítem, hogy nagyon meg vagyok elégedve. Benzolin tulajdonságánál fogva nem képez kormot, könnyen gyulad, erős fészítőereje van és ideális hajtóerő.

M. Eifer urnak, Wien.

Szívesen igazolom, hogy az Ön által kapott benzolinnal nagyon meg vagyok elégedve. War-chalovszky-motorem kifogástalanul dolgozik vele.

Georgievits Dusan,
keresk. kertészet, Pozsony.

BENZOLINE kizárólag vas-hordókban 150 kg. tartalommal szállítatik.

ELFER M.
Wien, I., Krügerstrasse 3.

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnökdoktor hirneves füstöső-tulhevitőjével.

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett **rendszert** úgy **teljesítő-képesség**, mint **tartósság** tekintetében **messze felülmulnak** és **lényegesen kevesebb szén** fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Vilmos császár-ut 51. Sürgőnyezim: Kemna, Budapest. Telefon 91-21.

KÉRJEN
MUTATVÁNYSZÁMOT
a **Gazdasági**
Lapokból..
modern-független-
gazdasági-szaklap
BUDAPEST
VIII. k. József-u. 15sz.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban: Budapest, VIII., József-utca 15. szám alatt.

Név és védjegy Törvényes szabadalom.

Reitter Oszkár

nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „PATKÁNIN“

patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás!

Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetőse Nagybecskereken.

szőlő trágyázása.

Irta **ORDÓDY LAJOS.**
Ara 3 korona.

Ajánlott küldéssel **3.45 K.**
Utánvétellel küldve **3.65 K.**

Gyakorlati utmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a

Gazdasági Lapok

kiadóhivatalában

Budapest, József-utca 15.

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban: Budapest, VIII., József-utca 15.

Legjobb minőségű impregnált szövetből készült
UJ

KÖLCSÖNPONYVÁK

Egy idényre, azonnali szállítástól november 15-ig.

8×12 méteres méretben, darabonként K 200.—

6×8 „ „ „ K 100.—

Három idényre bérelve: azonnali szállítástól 1917 november 15-ig.

8×12 méteres méretben, darabonként K 390.—

6×8 „ „ „ K 195.—

Gabonabehordáshoz uj nyers ponyvák

kölcsöndija darabonként

3×4 méteres méretben, napi bér 40 fillér

4×5 „ „ „ „ 60 fillér

Összes árak helyt raktáramon értetődnek. A kölcsöndijak a kazalponyvák odaérkezése után azonnal előre, a behordóponyvák kölcsöndija a ponyvák visszaküldésekor utólag fizetendők.

FENYŐ BÉLA

Megvételre:

1 db uj **8×12 méteres kazalponyva** K 500.—

1 „ „ **6×8** „ „ K 250.—

1 „ „ **3×4** „ **behordóponyva** K 38.—

1 „ „ **4×5** „ „ K 68.—

azonnali készfizesítés ellenében.

Fapeczkes kévekötelek

140 cm. hosszúságban 1000 darabonként K **25.—**
helyt raktáramon utánvétellel.

Budapest, V., Csáky-utca 34.

Telefon interurbán: 121-64.

Tulajdonképpen azon forgókban, hol a luczernát bevetették, szabad gazdálkodás folyik, de bizonyos rendszer betartásával t. i. hogy ezen pillangós után buza jön, mit istállótrágyába vetett répa és utána termelt árpa követ, ezt pedig takarmánynak szánt árpás tavaszi bükköny, — vagy megint luczerna (már az árpával egyidőben vetve), oly helyen, hol tapasztalják jó és gazdag biztos hozamát. Rendes vetésforgójuk különben a trágyásrépa, árpa, árpásbükköny s buza; de van olyan birtokrész is, melyben árpa után buza jön közben s így 7-es forgó lesz.

1. # répa	2. árpa
3. buza	4. # répa
5. árpa	6. árpás bükköny
7. buza	

Határozottan mondhatni, hogy ezen földek a bérleti idő alatt a nagy termések, s a sok árpa és buzaeladás — tehát sok anyagkivitel — dacára sem vesztettek termőképességükből, hanem ellenkezőleg nyertek e tekintetben is s nemcsak fizikai jó tulajdonságokban gyarapodtak a kitünő talajművelés által. Hisz ezt természetesen kell tartanunk, ha tudjuk, hogy az összes takarmány és az árpa szalmán kívül, minden répából származott szelet (mert két szeszgyár dolgozza fel a cukorrépat) fel lesz etetve, de a II. oszt. árpa és buza darált állapotban szinte mint abrak szerepel, hanem ezen kívül nagymennyiségű kukorica, korpa, olajpogácsa és takarmányliszt lesz feletetve, az igen jó karban tartott kitünő erős igáslovak és ökrök által is, de legkivált a göblyö ökrök által. 12 hét óta álló oly fiatal hizómarhát láttam, hogy egyik-másik egyed már a fővárosi piacnak díszére vált volna, de mégis 6 hónapig (legalább is) hizalva lesznek ezen sörék, mert csakis legelsősorú hizókat adnak el részint Wienbe, de nagyrésztben vámkülföldre is. (Ugy tudom azelőtt sok ment belőlük Münchenbe.)

A növénytermelést lehetőleg egyszerűsítették, a mennyiben a szeles területen nem mindig jól sikerült rozsot kiküszöbölve kizárólag csak buzát termelnek már évtizedek óta őszi kalászos gyanánt. Buzájuk e vidéken divó szakálás, magyar és diószegi. Tavaszi kalászosuk árpa, — zabot nem termelnek. Részben az az oka annak, hogy zabosbükkönyt sem vetnek, hanem a bükkönymagot mindig árpával keverik, de különben is azt állítják, hogy (legalább ezen a vidéken) az árpa jobb a keverékben, mert nem lévén oly vastag szalmájú, hamarabb kiszárad, s így gyorsabban takarítható be, mintha a goromba száru zabbal lenne keverve, de másrészt a marha is szívesebben eszi.

A kazalban levő eleség meggyulladás, füstölge, megszenesedése, vagy legalább is átrákási kényszerűség, nem fordul elő az árpásbükkönynél, holott a zabosnál elég gyakori szokott lenni az ilyesmi. Kapásnövényül csakis cukorrépa műveltetik — a cselédek zsold földjén kívül, hol mint hazánkban szokásos kukorica termeltetik burgonyával, répával, babbal, tökkel, csicseriborsóval, mákkal, lencsével stb. keverten.

A répa mind szeszé dolgoztatik fel és ezen célra egy gazdasági (régi 1460 hl. kontingenssel bíró) és egy ipari szeszgyár (mely 2300 hl. kontingens és 15 ezer exkontingens szeszt szokott előállítani) áll fenn. Mindkét gyár modern berendezésű, kivált az ipari a legújabb vívmányok felhasználására lett átalakítva s most úgy tisztán répából — mely célra gazdaktól is vesznek cukorrépat — mint melaszból képes az egész mennyiségű szeszt termelni. A melasz moslék beszárítására szolgáló berendezés is legújabb keletű, ebből a száraz salakszerű anyagból ugyanis hamuzsirt állítanak elő. A répa szennyvizét elvezetik nyílt árokban és legnagyobb részt a répatáblák öntözésére, gőzszivattyúkkal, használják, ilyen táblákra kálitrágya nem kell, mert e moslék sok kálisót tartalmaz; meg is ismerni már messziről az öntözött répakat haragos zöld színükről, bujább levélzetükről s minden bizonnyal nagyobb gyökérmésükről.

Szoldék, mint a szesztermelők között, mennyiségre nézve hazánkban a hatodik helyet foglalják el, de mint gazdák az új törvényre nézve nincsenek valami nagyon elragadtatva, különben ki tudja mit hoz a jövő — mily módosításokat?

Árpájuk átlag nagyon szép sörárpa szokott lenni, mely jól el is kell, mert gondosan betaka-

ritva, elesépelve, rendesen szép gyoicsfehéren kerül eladásra. Gyakran hozatnak kvasitzai eredeti Hanna árpa vetőmagot, hogy el ne fajtazék e gabona, mert hisz a körülük elterülő gazdaföldeken bizony mindenféle kevert fajta árpa akad, de meg tapasztalták is, hogy 5—6 éven természetesen a Hanna árpát az ezen vidéken hosszabb szemű, kevésbé hasas és keményebb s ránczos lesz, úgy hogy az után olcsóbban kell eladniok. Ezt elkerülendő 1913-ban is 2 waggon eredeti magot vettek, szép is most az utántermés. Talán ha tenyész kiválasztás utján saját árpatermésükből vennének magnak valót, nem szorulnának rá a morvaországi magra, de a nagy szeszület mellett ilyenekkel nem érnek rá bibelődni a meglévő személyzetrel s ha ilyesmire külön embert kellene tartani, bizony többre jönne a magárpa, mely itthon termeltetett, mint Hanna vidékéről hozatva.

Termelnek rendszerint mintegy

1100 m. hold	cukorrépat;
1100 » »	őszibuzát;
700 » »	árpát;
700 » »	árpásbükkönnyt és luczernát;
400 » »	zsoldföld, terméketlen, utak, mesgyék, árkok, folyópartok, beltelkek, majorhelyek stb.

Összesen 4000 hold.

Villanyerővel hajtott gépműhelyi szerszám-gepek és ugyanezen erővel hajtott daráló malom szinte figyelmet érdemel.

Azon kérdésemre, hogy mért nem hagyják meg magnak az árpásbükkönnyt, azt felelték: Mikor legjobb virágzásban van a bükköny és az árpa kalászat kihányta, akkor kaszáljuk s mint látja, most közvetlenül az aratás előtt (mit 7—8-án kezdtek árpával) már be van mind kazlakba hordva s oly kitünő takarmányt képez, hogy jobbat kívánni sem lehet, mert hisz ilyenkor bir ezen eleség a legtöbb fehérjével, a mi hizalásnál főkéllék. Ha magnak hazynók száraz és fás szalmát etethetnénk, sokkal több abrakra volna szüksége a hizalóknak és a mit nyerünk a réven, elvesztenők a vámon. Mi kiszámítottuk már, hogy jövőnk ki legjobban s felhagytunk a bükkönymag termeléssel egészen. Így a talajt is jól megmunkálhatjuk buza alá, hisz július elején buktatunk, végén keverő szántást adhatunk s augusztus végén már ha akarunk vetőszántást is adhatnánk, ha a föld beérett s kapott egypár esőt, úgy hogy ha 2 heti ültepedés után vetnők is a buzát, azt már szeptember elején földbe tehetnénk, de hát elég ha szeptember végén és október elején vetjük el. Mig a magbükköny után a talaj megművelése soha sem lehetett tökéletes, részint mert nem volt rá idő, de másrészt mig a takarmányul lekaszált bükköny talaja ideálisan porhanyó, omlás, elég nyirkossággal bir és a mellett buktatás után a gyommagvak azonnal kikeltetnek; addig viszont a magbükköny talaja száraz, kemény, sokszor repedéssé, buktatni nem is igen lehet vagy csak itt-ott rendetlenül, helytelenül — szóval tökéletlenül — azért a gyommag egy része nem is kel ki, hanem azután a buzában jut napvilágra. De meg akárki mit mond, magbükköny után nem lehet olyan buza, mint a takarmány után, hisz a mag igen sok foszfort, nitrogént és kálit emészt fel, tehát a nitrogén szaporítás célja így csak illuzórikus lesz. Végül is csak nagyobb adag foszfor és káli trágyával tudhatnánk magbükköny után is oly buza átlagot elérni, mint a takarmány után, tehát ott volnánk a hol a mádi polgártárs. — A mi talajunk nagy része cserepedésre hajlandó, ha itt a jó tarló-buktatás elmarad, bizony nehéz a kemény anyagot jó halmazállapotba hozni és ha a szántás egyszer el lesz hibázva, az két évig is alig helyre hozható hibává lesz.

Most már nem tartanak magyar ökröt, hanem tarka marhát, mely 1 vagy 1½, legfeljebb 2 évig lesz igazva, azután hizóba állítva, így 4—5 éves az egész hizó állomány, mely gyorsan gyarapszik és kedvelt hust szolgáltat német szomszédainknak.

Igaz ily gazdálkodáshoz óriási befektetések kellene s nagy forgatókékkal manipulálnak, de nagyon is jó kamatokat hoznak ezek az összegek s ha hazánk kötött birtokain is ily gazdálkodás folynék, tudom, hogy nem panaszkodnának az agrikultura elmaradottságán közgazdasági írónk annyit, mint manapság. A természetlágok egyszerre felszöknének. Lám, e vidéken a kisgazdák is okultak már a bérlők rendszeres talajművelésén és ők is most már sokkal job-

ban munkálják meg földjeiket, mint annakelőtte, s műtrágyát is használnak. Sőt azt is tapasztaltam, hogy a hol a bérlők az utmelléken, árokpartokon, stb. lekaszálták a gyomot a maghamentel előtt, ott a gazdák is hasonló módon cselekedtek, mig ott hol ily példát nem nyújtottak a nagybirtokon, ott a kisgazda is meghagyta tovább burjánozni a gaznövényeket.

F. Z.

A téli saláta termeléséről.

Irta: Balogh Bálint.

A téli saláta termesztése egyike a konyhakerészet legjövődélmezőbb, leghálásabb s legkevesebb munkát igénylő ágainak, s még hozzá olyankor foglalja le a földet, mikor semmi másra nem használható. Mégis azt látjuk, hogy nemcsak a dilettáns, hanem a hivatásos kertészek is elhanyagolják annak termesztését. Legtöbben azzal okolják azt meg, hogy a siker fölötté bizonytalan s a munka és fáradság egy-egy hidegebb télen teljesen kárba vész, mert a saláta kipusztul, vagy legjobb esetben is erősen megtizedelve éri meg a tavaszt.

10 év óta a legjobb sikerrel termelek téli salátát s így czélszerűnek tartom fenti téves nézet eloszlatására gyakorlat utján szerzett tapasztalataimat elmondani.

Tény, hogy a téli saláta, ha nincs hótakaró, főleg pedig széljárta vidéken, rosszul telet, nagyrésze kivész. Ha azonban ismerjük a termeléséhez szükséges irányelveket, ezt nagyon is a minimumra lehet csökkenteni (átlag 5%).

A téli saláta sikeres termeléséhez szükséges, hogy:

1. a talaj és az éghajlati viszonyoknak mindenben megfelelő fajtát tenyészünk;

2. hogy a vetést és palántalást idejekorán végezzük;

3. hogy szélmentes melegfekvésű helyre ültessük, illetve széljárta vidéken megfelelő védelemről gondoskodjunk.

Az első kellék tehát, hogy a saláta fajta megfeleljen a talaj és éghajlati viszonyoknak. De ugyan hány kertész gondol erre? Legtöbb megveszi a sarki szatócsnál a 10 filléres magtasa-

A BENZIN

teljes pótlására szolgáló

BENZONOL

legolcsóbban kapható

SOMLÓ ENDRE

czégnél

BUDAPEST,
Podmaniczky-u. 11.

Telefon: 168—59.

A BENZONOL
beszerzéséhez nem kell hatósági vagy katonai engedély és azonnal szállítható bármely mennyiségben. :-:-

kot, vagy meghozatja a magkereskedésből azt a magot, a melyet a kereskedő kellőleg feldicsér s azt hiszi, hogy legjobban végezte dolgát. Magtermelessel ugyan ki bibelődnek, mikor a salátamag olyan rettenetesen olcsó! Pedig ez a legtöbb esetben a balsiker oka. A saláta épügy hozzáidomul a talaj és éghajlati viszonyokhoz, mint bármely más növény. Láttam Szepes megye legzordabb vidékén remek téli salátát. Próbálna azonban valaki ennek a magját a délvideken elvetni! Bizony csak bosszuságot aratna.

Elmondom, hogyan jutottam én kitünő télálló salátához. Az ország déli részén lakó édes anyámtól kitünő fajta téli salátamagot kaptam. Meglehetősen aggodalommal vetettem el, mert lakóhelyemen (Galánta, Pozsony m.) az általános hőmérséklet körülbelül 5 fokkal kisebb. Aggodalmam nem volt alaptalan, mert az elpalántált 800 db. salátából körülbelül 15 db. birta ki a telet, a többi mind kiveszett. Ötöt meghagytam belőle magnak. A következő évben már fele megmaradt a salátának. Ismét kiválasztottam a legszebb példányokat s tovább folytattam a magtermelést. Ebben az évben már ugyszólván semmi károm sem volt. A mult ősszel 2500 salátát palántáltam el s ebből a tél folyamán nem vészett ki 1 % sem.

A mint mellékelt képem (46-dik ábra) is látható, a sorok teljesek s nem hiányzik sehol egy saláta sem. A növény hozzáidomult a talajhoz és éghajlathoz. Akklimatizálódott. Így tenyésztettem ki a saját viszonyaimhoz legalkalmasabb fajt. Ezt a módszert ajánlom másoknak

annak északi oldalára hányjuk. Megjegyzem, hogy nem mély árkokat, hanem 10—12 cm mély barázdákat értek. Nincs ennél megfelelőbb, olcsóbb és tökéletesebb védelem.

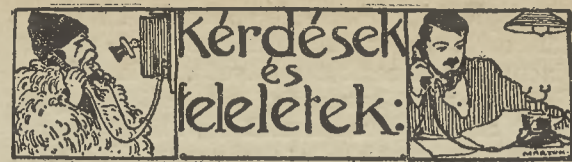
A téli saláta kitünően jövedelmez. Egy kat. hold földbe körülbelül 160,000 palánta fér el, a miből 10% pusztulást számítva s csak 2 filléres árat véve alapul 2880 korona nyers bevételt érhetünk el. Én a folyó évben körülbelül 25 négyszögöl termésből több mint 80 koronát vettem be, azonban — tekintve, hogy igen korán volt piaczképes salátám, 4—5 fillérjével értékesíthettem darabját. Azonban a saláta helye még idejében fölszabadult s más zöldségfélék, főleg paszulyt termelek rajta.

Igen jól lehet téli salátával a szőlő közét is kihasználni (47-dik ábra.)

Tekintettel az elmondottakra, tekintve továbbá, hogy a téli saláta ugyszólván a legkorábbi zöldség féle, termelése nagyon megérdemli a figyelmet.

A veresnyaku árpabogár (Lema melaszopus L.) életmódja és irtása. Irta: Kadoosa Gyula. 13 ábrával. Külön lenyomat a »Kísérleti Közlemények« XVIII. kötetének

Kérdés. Pinczerovarovok ellen.

Pinczében nagyon sok pióczaforma állat van, azt mondják a szomszédaim, hogy meztelen csiga, aztán van sok százlábu és más bogár is, meg igazi csigák is találhatóak. Mit tegyek ezek ellen? *Egy kezdő gazda.*

Kérdés. Gyümölcsöskert berendezése.

Házikertem egy részét gyümölcsös kertet szeretném átalakítani, mivel azonban az egyes gyümölcsfajokat nem ismerem, kérek utbaigazítást, hogy milyen fákat ültessenek. Kertem melegekű, talaja erőteljes, tápdus fekete föld. A szives tanácsot eleve is hálásan köszönöm. *Kezdő gazda.*

Felelet. Megtartási jog című kérdésre.

A váltó kényes portéka lévén, melynek árnyalatai nagyon finomak és utvesztőjében igen könnyű egyetlen ballépés folytán igazunkat veszélyeztetni, leghelyesebbnek tartom, ha az ügyben elmegy kérdező a legközelebbi járásbíróshoz olyan napon, mely elő szóval előadott panaszok, kétségek elbírálására szokott kitűzteni a bíróságnál. Hogy ez a nap melyik, rendes kezelést feltételezve, minden községében ki van függesztve, de legalább is ott megtudható. A járásbíró azután vagy megadja a kellő utasítást azonnal, vagy ügyvédhez és perre utasítja az illetőt.

46-ik ábra. Téli saláta márczius közepén 1915-ben.

47-ik ábra. Téli salátával kihasznált szőlő ültetvény.

is. Kezdetben legcélszerűbb többfajta magot vetni s abból a megfelelőt kiválasztani.

Ha a saláta fajta megfelelő, úgy április közepén — néha még korábban is — alkalmas a fogyasztásra ugyszólván egy időben kerül asztalra a meleg ágyban termelt salátával, pedig ez utóbbi sokkal több gondozást igényel s e mellett sokkal több költséggel állítható elő.

A siker titka, — a megfelelő faj kiválasztásán kívül — a vetés idejének helyes megválasztása. Olyankor el kell vetni a magot, hogy a palánták, még ha az ősz hűvös és esős is, kellőleg megerősödhesse. Inkább valamivel korábban, mint később.

Én a magvetést mindig augusztus közepe táján eszközlöm, meglehetősen ritkán szórva a magot, hogy szép erőteljes palántákat kaphassak. Szeptember elején megkezdem a palántalást s e hó közepe előtt be is fejezem azt. A palántálásnál nagyon kell ügyelni arra, hogy a palánta mélyen ne kerüljön a földbe s a közepe, a csirája be ne legyen temetve, mert különben nagyon nehezen erősödik meg. (Ez áll a tavaszi salátára nézve is.) A palántákat csak egyszer, — az elültetés után azonnal kell megöntözni. Ennél többször a téli saláta az öntözést nem kívánja s ha mégis megcselekszük azt, fölösleges dolgot mivelünk.

A téli salátát szalmatakaróval vagy más effélével ellátni teljesen fölösleges. Kibirja az a tél hidegét a nélkül is. Erősen széljárta helyen azonban némi védelemről mégis kell gondoskodni, de itt sem betakarás által, hanem oly módon, hogy a salátát keletről nyugatra huzódó árkokba palántáljuk s az árokból kikerülő földet

(1915.) 1. füzetéből. A 70 oldalra terjedő füzet, mely a legutóbbi években valóban rohamosan terjedő kártevő bogár életét, fejlődését vagyis természetrajzát a legapróbb részletekig írja le a legújabb tapasztalatok alapján, egyúttal bőséges tanácsos és utbaigazítással is szolgál annak irtására nézve. Annnyira kimerítően ismerteti tárgyát, hogy az árpabogár elleni védekezést nemcsak a régibb módszerek szerinti (erőművi uton eszközölt) irtásának minden elképzelhető módját írja le, hanem az újabb korban annyira elterjedt vegyi szerekkel történő irtásnak nem kevesebb mint 7 különböző módját közli az olvasóval. A gyakorlati gazdának a lehető legmelegebben ajánljuk, hogy ezen valóban hasznos füzetet szerezzék meg, tanulmányozza és adandó alkalommal tanácsait kövesse, akkor a veresnyaku árpabogár nem fog neki kárt okozni, azért nem csak a tisztelt szerző, de mi is jót állunk. Kadocsát nem kell előfizetőknek bemutatni, hisz régi munkatársunk ő, kinek kedves, előadó irálya oly meggyőzően csepegteti a rovartan tudományának minden részletét az olvasó elméjébe, hogy a száraznak vélt természetrajzot igazi érdekléssel betűzgeti minden gazdatárs. A szigorúan tudományos tárgyba is tud valami szépirodalmi lehetőséget belepalántálni s ez teszi kedvelté dolgozatait. A szóbanforgó füzet megírásához számtalan kül- és belföldi kutfőt tanulmányozott át a t. szerző, úgy hogy nagyon is nagy szorgalmat kellett kifejtenie, míg ezen tanulmánya megszületett, de fáradságáért kárpótolja az a tudat, hogy tökéletes egésznet alkotott.

Egyelőre a betétkönyvből ne tessék önkényűleg semmit se kivenni, tehát nem tanácsos feledezni kérdező követelését; másrészt pedig a vagyontalannak feltételezett adósnak sem kell kiadni a betétkönyvet, hanem tessék azt a váltóval együtt elvinni a járásbíró előtt teendő panaszhoz. Meg lehet kísérelni, ha a járásbíróshoz juthatás sok idő múlva történhetik meg, a békés egyezkedést; vagyis tessék tudatni adóssal, hogy betétkönyve birtokába jutott és azt adósnak a követelés levonásával hajlandó csak visszaadni. Lehet, adós látván a kényszerhelyzetet, a tartozás kiegyenlítésébe beleegyezik. Tartózkodni kell azonban minden önkénykedéstől, mert az adós igen kellemetlen helyzetbe sodorhatja kérdezőt. *Végh Kálmán, Mátyás.*

Felelet. Pinczerovarovok ellen című kérdésre.

Mindenekelőtt állapítsuk meg, hogy miféle állatokról van szó, hogy megadhassuk irtásukra a tanácsunkat. Az említett „pióczaforma“ állatok minden kétséget kizárólag meztelen csigák, míg a „százlábu és más bogár“ a legnagyobb valószínűség szerint ászkák (Isopoda), melyek közül a fali ászka (Oniscus murarius Cuv.) és a pinczeászka vagy pinczebogár (Porcellio scaber Latr.) mindenfelé közönségesek pinczéinkben.

Mostanában, a mikor a pincze legnagyobb részben már kiürült, újabb termények pedig még nem kerültek bele, könnyű dolog az említett állatok irtása. A meztelen csigák irtására minden olyan anyag jó, a mely a bőrükre tapadva, azokat bőséges nedvelváltásra ingerli. Ha a pinczében oltott mészport szórunk

el, vagy oltatlan meszet hintünk el mintegy 1½ cm. magasságban, ezt azután csak éppen annyi vízzel öntjük le, hogy porrá hulljon szét, — a tova vándorló csigák a bőrükre tapadt maró, nedvességszívó portól mielőbb szabadulni akarván, bőséges nyálkát fognak elválasztani, mint-hogy azonban az inger állandó, a csigák csakhamar kimerülnek és elpusztulnak. A mézporral egyhatású a porrá tört marha- vagy konyhasó is. Ha töményebb sóoldattal bepermetezzük a falakat, az ott mászkáló csigák biztos halálnak mennek elébe. A csigákat összefogdosás után is irthatjuk. Korhadó deszkákat, dinnye-, uborka-, tökdarabokat helyezvén el a pinczében, ezek alá temérdek mennyiségű csiga fog huzódni, s így azokat időközönként összegyűjthetjük s megölhetjük, vagy a baromfiak elé vehetjük, a melyek finom csemegeként jó étvágygyal fogják elfogyasztani. Egyesek ajánlják a következő eljárást is: helyezzünk a földbe, ezzel egy szintben, virágcserepaljakat s töltsünk ezekbe mintegy félujnyi magasan sört; néhány óra múlva — ha nem zavarjuk világossággal a csigákat — a tányérok állítólag tömve lesznek csigahullakkal.

A rákok (Crustacea) osztályába tartozó ászkák ellen is a meszezést ajánlják oly módon, mint fentebb a csigáknál ismertem. Ez eljárással tehát egyidejűleg a szóbanforgó valamennyi állat ellen védekezünk. Az ászkák összefogására kivájt répát, burgonyát, rothadó gyümölcsöt helyezhetünk el a pinczében. Időközönként az odahuzódott állatokat elpusztítjuk. Ajánlják a következő eljárást is az ászkák összefogására: egy palaczkba (pl. sörös palaczkba) öntsünk kevés likört, vagy más édes-szeszes italt, rázzuk fel jól, hogy az üveg belső falai és a nyaka is megnedvedsék, azután helyezzük vízszintesen a földre úgy, hogy a palaczk szája a földet érintse; állítólag százával gyűlnek össze az ászkák az üvegben s maradnak ott hó-dultán, melyeket azután megölhetünk. Az üveg néhány napig maradhat kitéve, azután fel kell frissíteni a csalit.

A pinczében állandóan tartsunk egy-két békát, mely a meztelen csigák és ászkák hataimas pusztítója. A hollandi és angol kertészek kiváló becsben tartják a békákat, sőt Londonban és más nagyobb városokban (kertészeti célra) a békákat vásárokon is árusítják s egy-egy természetesebb állatért 6—7 koronát is fizetnek a vásárlók. Végezetül ajánljuk még a pinczeablaknak sűrű fonatu dróthálával való ellátását, miáltal a különféle kártevőknek (így a patkányoknak is) a pinczébe kívülről való behatolását megakadályozzuk.

Kadocsa Gyula.

(Sürgősen kéri a feleletet, azért már most közreadjuk azt. Szerk.)

Felelet Télálló őszi barackfák című kérdésre.

Az őszi barackfákban a tél hidege, főként azonban az utófagyok gyakran jelentékeny károkat okoznak, mert a megfagyott fák legtöbb esetben teljesen elpusztulnak. Egyik-másik ugyan megfelelő visszametszéssel megmenthető, de ez a művelet is nagyon kétes eredményű, mert a fagyás vagy visszavágás folytán a nedvkeringés szűkebb térre szorul s e miatt a fa legtöbb esetben mézgafolyós lesz. Ezt esetleg gyökérmetszéssel meg lehet ugyan előzni, de az eredmény minden esetre kétséges. Tapasztalásom szerint az őszi barackfák közül legkevésbé érzékenyek a fagyok iránt azok, a melyek ugyanabban a talajban magról lettek nevelve, továbbá az ezek vesszejéből származó oltványok, — a mi természetes is, mert ezek hozzáismulnak a talaj és éghajlati viszonyokhoz. Különösen érzékeny a fagy iránt az Amsden és a Waterloo, kevésbé a korai Sándor, Lord Palmeroton és Württemberg király. A többi válfajokra nézve nincsenek megfigyeléseim, mert a többi fám nem oltványok, hanem magról nevelt u. n. magnemes gyümölcsfák, melyek mint említettem, igen jól kibírják a tél hidegét.

Hidegebb éghajlat alatt legcélszerűbb az őszi barackfákat délnek néző falak és kerítések mellé ültetni, télire pedig betakarítani. Be lehet őket zsupszalmával is kötözni, de teljesen megfelel, ha néhány kéve kukoricaszárral takarjuk be. Ez meg, bőven akad minden gazdaságban s a betakarás alig jár valami munkával. Ha a fákat redély alakban futtatjuk a kerítésen, betakarást egy-egy gyékény ponyvával is eszközölhetjük. A védelemnek ez a módja különösen a kései fagyoknál nagyon előnyös.

Balogh Bálint.

A réteket is legeltessük néha-néha.

Előnyös néha a rétet is rövid ideig legeltetni. 1. A fü tömöttebb lesz. A sásos magas fűvek, melyek a jobb minőségű alfűveket elnyomják, a legelő állatok rágása folytán oldalhajtságok fejlesztésére lesznek kényszerítve és ezzel részben az alfűvek tulajdonságait sajátítják el. De mellettük az alfűvek fejlődése előmozdítatik és a mező tömörségét ezek létesítik. 2. A jóféle fűvek aránya a rét természetében emelkedik. 3. A rét talaja a legelő állatok tiprása folytán tömöttebb lesz, ezzel a száraz időjárásban az altalajvíz felszivárgása mozdítatik elő egyrészt másrészt pedig a téli fagy nem hatolhat oly mélyen bele a földbe, a fűvek kifagyása is kisebb mértékű lesz. 4. A legelő állatállomány hig és szilárd ürülete trágyázólag hat a rét növényzetére. 5. Sok gyomnövény a lerágás vagy összetiprás folytán elpusztul. 6. Azon gaznövények, melyek büzük, méregtartalmuk vagy tövises alakjuk miatt a legeltetést (lerágást) elkerülik, a kopaszra legelt réten már messziről szembetűnnek és így lekaszás vagy kibökés folytán kiirthatók lesznek könnyű szerrel, miáltal a rét növényzete javul.

A szekérek tartóssá tétele. Minden gazda tudja, mennyi baj van a ráfok ráhuzásával. A kerek nedves időben teliszívják magukat vízzel s ekkor kitágulnak. Száraz időben elpárolog a víz a kerék fájából, a minék folytán a kerék összehuzódik és a ráfok leesnek. Ezen segíteni kell, föl kell huzni újra a ráfokat. Télen a nedvesség megfagy a kerekben és szétfeszíti a likacsokat. Repedések állanak be s így a fa romlik. Ezen úgy segítenek, hogy kátrányozzák a szekér farészeit s a kerekeket is. Sokkal csélravezetőbb a kereket meleg olaj vagy nyers petróleummal megitatni. E végből keskeny, hosszas edénybe öntjük az olajat vagy petróleumot és egy föléje helyezett rudon forgatjuk az uj vagy egészen száraz öreg kereket benne, a míg csak beveszi az olajat.

Verebek a cseresnyefán. Számptalan esetben tapasztalhatta már a gazda, hogy az érésnek indult cseresnyében micsoda károkat szoktak okozni a verebek. Akárhányszor előfordult már, hogy mire szedésre került volna a sor, már csak a cseresnye csutkája lógott le a fáról. Hogy a verebeket jövőben távolartsuk a cseresnyefától, egy karika feketeczérnával hálózunk körül a fa koronáját (ha nagy a fa, egy pózna segítségével) és így a pirosuló cseresnyét még csak meg sem merik közelíteni a verebek, mert azt hiszik, hogy hálóba kerülnek, a honnan aztán nem bírnak kimenekülni. Czérna helyett használhatunk, ha van, egy elhasznált fekete harisnyát is, oly módon, hogy megkeressük a szálának a végét és felbontjuk, a mellyel aztán szintén körülhálózhatjuk a fa koronáját. A fentemlített művelettel azonban nemcsak a cseresnyét, de minden olyan gyümölcsfét, a mit a verebek megszoktak rongálni, mint például a paradicsomot is, meg lehet védeni, hogyha azt idejekorán egy pár szál czérnával körülcsavarjuk.

A m. kir. miniszteriumnak 2468—1915. M. E. számú rendelete, az 1915. évi buza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 2072—1915. M. E. sz. alatt kiadott rendelet kiegészítése tárgyában.

1. §. A közérdekből kiviteli czélokra szükséges gabonamennyiségek megvásárlásával és szállításával a 2072—1915. M. E. számú rendelet 8. §-a alapján megbízott társaság a jelzett czélokra szükséges gabonamennyiségek megvásárlásánál bizományosok közreműködését is igénybe veheti és az idézett 8. § 4. pontjában említett kölcsön és előleg nyújtására vonatkozó k. telezetségét olyképp is teljesítheti, hogy

erre a kölcsön és előleg nyújtásra az általuk kötött vételi ügyletek körében a vásárlással megbízott bizományosokat kötelezi. A bizományosok kötelesek vásárlásaik megkezdése előtt a társaság által részükre kiállított igazolójegyet a vásárlás helye szerint illetékes főszolgabírónál (városi polgármesternél) láttamozás végett bemutatni és a hatóságnak felhívásra felmutatni.

2. §. A 2072—1915. M. E. számú rendelet 4. §-a értelmében a termelőtől való vétellel fedezhető gazdasági szükséglet czimén mezőgazdasági üzemek birtokosai csak az általuk természetben kiszolgáltalandó terménybeli járandóságokra, a vetőmagra, valamint a tenyész- és haszonállataik eltartására és hizlalására szükséges és a saját termésükből nem fedezhető gabonamennyiséget, egyéb üzemek birtokosai csak a vállalatukban alkalmazottak terménybeli járandóságaira és a vállalat folytatásához szükséges igazvonó állatok eltartására szükséges gabonamennyiségeket, mások pedig csak a saját háztartásuk céljára és a foglalkozásuk vagy hivatásuk teljesítésére rendelt állatok eltartására szükséges gabonamennyiségeket vásárolhatják. A fél vállalatában való foglalkozásra szánt, valamint az állathizlálásra egyébként szükséges gabonamennyiségek nem tekinthetők oly gazdasági szükségletnek, amely a 2072—1915. M. E. számú rendelet 4. §-a értelmében a termelőtől való vásárlásra jogosít; az ily szükséglet kielégítésére szolgáló gabonamennyiségek beszerzésére nézve az idézett rendelet 10. §-ának szabályai irányadók.

Az előbbi bekezdés a 2072—1915. M. E. számú rendelet 4. §-ának 4. bekezdése helyébe lép.

3. §. Kereskedők (így nevezetesen fogyasztási szövetkezetek is), ha gabona adásvételével eddig is foglalkoztak, annak a törvényhatóságnak a területén, ahol üzleti telepük van, a termelőktől búzát, rozst, arpat és zabot továbbeladás céljára is vásárolhatnak, de csak oly termelőtől, akinek eladásra szánt termése a felsorolt gabonamennyiségek együttevve legfőbb szám mértékét teszi ki.

Az előbbi bekezdés alapján vásárolt gabonamennyiségeket a vevő csak az államnak, a 2072—1915. M. E. számú rendelet 8. §-a alapján megbízott társaságnak, e társaság bizományosainak vagy azoknak adhatja el, kik 2072—1915. M. E. számú rendelet 6. §-a alapján vásárlásra vannak jogosítva.

Tilos az e § első bekezdése alapján vásárolt gabonáért az ott említett kereskedőnek (fogyasztási szövetkezetnek) a továbbeladásnál olyan árat felszámítani, amely, habár a hatóságilag megállapított legmagasabb árat nem is haladja meg, mégis aránytalanul magasabb az általa a termelőnek fizetett áránál.

A ki a jelen § rendelkezéseit megszegi, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1912. évi LXIII. t.-cz. 15. §-ának 2. bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914. évi L. t.-cz. 9. §-a értelmében 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Az e kihágás miatt jogerősen elítélt elveszti a jelen §-on alapuló vásárlási jogosultságát.

A fogyasztási szövetkezeteknek az a joga, hogy a 2072—1915. M. E. számú rendelet 6. §-a értelmében nyert engedélye alapján és annak korlátai között saját tagjaik ételmezésére a termelőtől vásárolhassanak, érintetlenül marad és ilyképp vásárolt gabonakészleteikre az előbbi bekezdések szabályai nem vonatkoznak.

4. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, amennyiben ez a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországra is kiterjed. A Horvát-Szlavonországra kiterjedő rendelkezéseket, a mennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre. Amennyiben ez a rendelet oly jogszabályokra utal, amelyeknek hatálya Horvát-Szlavonországra nem terjed ki, helyettük ezekben az országokban az ottani jogszabályok irányadók. Budapest, 1915. évi július hó 13. napján.

A gabona ára. A *Gazdaszövetség*, abból-az alkalomból, hogy egyes városok tulzottnak találják a gabona árát és a fogyasztók nevében az ellen állást foglalnak, így ír:

A mozgalom vezetői elfelejtik, ugymond, hogy a városok közönsége csak egy részét eszi a »fogyasztók« táborának, mert a fogyasztók zöme maga a földművelő nép. A főfogyasztó a földművelő-osztály, mely tápot ad fogyasztásával az iparnak és a kereskedelemnek is. Még a hadsereg zöme is a földművelőkből kerül ki. S igazság marad a régi szállóige, hogyha a földművelőnek van pénze, akkor mindenkinek jól megy a dolga. Ha azonban a földművelőtől megvonják a maga becsület munkájának a gyümölcsét, akkor nem csupán a mezőgazdaság, de az ipar, a kereskedelem, a többi osztályok is megérzik, hogy a főfogyasztó nem fogyaszt. Ha a földművelő nem vásárol az iparostól meg a kereskedőtől, akkor súlyos válságba jutunk, mert akkor a szükséglet az egész ország megéri. Kár tehát a fogyasztók nevében agítani a földművelő-nép érdeke, a gabonatermes méltányos értékesítése ellen. Adják a főfogyasztónak a magáét, keressék az élelmiszerüzemek gyökereit más tereken, akkor megélnék ebben az országban becsületesen a többi fogyasztók is.

Leszorítják a gabona árát. Már szóvá tettük, hogy a gabonaátvétel új rendje módot

ad a bevásárló ügynököknek a maximális ár megcsorbitására. Az átvételt ugyanis huzni-halasztani lehet, ha a gazda ragaszkodik a rendeletben biztosított árhoz, ami egyértelmű azzal, hogy a prémios ár a termés piacra hozatalának serkentésére nem bír serkentő hatással. Az általános panasz nyomán most az O. M. G. E. is állást foglal ebben a kérdésben. *Harkányi János báró* kereskedelemügyi miniszter erről az oldalról a következő fölterjesztést kapta:

Az árleszorításnak, ugymond az O. M. G. E., akkor lenne gyakorlati haszna, ha ezen a módon a fogyasztás olcsóbb gabonához, illetve olcsóbb liszthez jutna. Ám a jelenlegi rendszer mellett ez teljesen ki van zárva. A Haditermény r. t., vagy az egyes törvényhatóságok, vagy vállalatok által megbízott kereskedők vásárlását senki sem ellenőrzi s így, ha ezeknek sikerül is a maximális áron alul vásárolni gabonát, akkor nemcsak a Haditermény r. t. által a kormány hozzájárulásával megállapított 1 korona jutalékot élvezik, de ezenfelül még a maximális ár és a tényleges vételár közötti különbség is az ő illetékelen nyereségüket teszi. Ilyen vétel pedig tömegesen fog előfordulni, mert meg van kötve az értékesítés és hiányos az intézkedés az előlegekre nézve. Így igen sok a megszorult gazda, aki kénytelen a termését árszabáson alól eladni. Miután a kormánynak nem lehetett az a szándéka, hogy a termelő vagy a fogyasztó rovására a közvetítő kereskedelmet illetékelen haszonhoz juttassa, az O. M. G. E. a kereskedelemügyi minisztertől olyan pótlórendelet kiadását kéri, amely a legteljesebb ellenőrzést biztosítja abban a tekintetben, hogy ha a közvetítőkereskedelm ténylegesen a maximális áron alól vásárolna gabonát, az ebből az ügyletből eredő különbözet a köz hasznára váljék. Ez pedig biztosítható volna olyképpen, hogy az összes vásárlásra jogosított bizományosok kötelesek volnának juxtakönyvet vezetni, melyben minden vásárolt tétel bejegyzendő volna akként, hogy annak egyik másolatát az eladó kapja kézhez s panasz esetén a másolat a juxtakönyvben bentmaradt eredetivel mindenkor összehasonlítható legyen. A Haditermény r. t. is kötelezve volna, hogy az olcsóbban vásárolt gabonát a belsőfogyasztásra és azon az áron adná tovább, melyet a bizományosoknak tényleg megfizetett s egyúttal biztosítanak azt is, hogy az ilyen olcsóbban megfizetett gabonából előállított liszthez a fogyasztókörzség az árcsökkenésnek megfelelően olcsóbban jusson hozzá. Föltétlenül szükséges, hogy mindezen rendelkezések szigorú megtartása megfelelő büntető szankcióval biztosítható legyen.

Csalás a maximális árral. Miközben egyes helyekről a gazdát tulzott követelésekkel igyekeznek megvádolni, ezalatt nap-nap után számos panasz érkezik be hozzánk, amelyek arról szólnak, hogy a gabona bevásárlók a termelő munkájának és verejtékének gyümölcsét a maximális ár törvényellenes leszorításával a maguk számára próbálják elragadni. *Ferenczy Sándor* temesmegyei alispán a visszaélések meggátlása érdekében kényszerítve látta a hatóság közbelépését. A vármegye egyes vidékén azt a lelkiismeretlen hírt terjesztették el, hogy a gabona maximális ára megszűnt s az új termésre nem vonatkozik, ennél fogva a malmok és a kereskedők a gazdáktól a gabonát sokkal olcsóbban vásárolhatják. Minthogy ilymódon egyesek a buza eladásánál károsodásnak vannak kitéve, *Ferenczy alispán* szükségesnek vélte közhírré tenni, hogy a kormányrendeletével megállapított maximális ár változatlanul érvényben van és azoknak még nem tartása súlyos kihágást jelent, amely hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel és két hónapig terjedhető elzárással sújtható. A vármegye községeiben a maximális árakat dobszóval és falragaszokon újból kihirdették.

A gabonavásárlók hasonló makinációja ellen tesz panaszt egy régi gazdatársunk. Az ő vidékükön a közvetítő kereskedők 8—10 koronával kínálnak kevesebbet a törvényes árnál. Ha a hatóságok és a terménybeszerzés hivatalos szerve e fölött szemet hunynak, akkor hiábavalónak bizonyult a maximális ár-

szabályozás, a mi ez esetben csak arra való volna, hogy a termelő ne adhassa el följebb a gabonát, de a közvetítő viszont olcsóbban megvásárolhatja. Kiváltképpen a kisgazdát sújtja ez a visszaélés, aki szorult helyzetében miután a pénz sürgősen kell neki, van legjobban a bevásárlóknak kiszolgáltatva. Mégis a gazdákat szidják, hogy jogtalan haszonnal gazdagodnak.

A termés árának megfizetése. A Nyitra-vármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmányi gyűlésén *Mezey Gyula* elnök napirend előtt üdvözölte özvegy *Eszterházy János*ne grófnőt, aki érdeklődően a gazdatársadalmi ügyek iránt, megjelent az igazgató-választmány gyűlésén. A napirendre tűzött ügyeket *Sándorházy Lajos* egyesületi titkár ismertette. Világos intézkedést kíván az egyesület arra nézve, hogy a lefoglalt termés árát a gazda mikor kaphatja meg. Panaszra adott alkalmat a kormánynak az az intézkedése is, hogy a korai terméseladásnak biztosított prémiumtól a felsőbbvidéki gazdák az időjárás viszonyai miatt teljesen elesnek. Magasabb fekvésű helyeken ugyan 1—2 héttel is később érik a gabona, mint a síkságon. A cselődek és szegődmenyes munkások illetményének teljes kiadását sürgetik a kormány által rendelt 18 kilogramm gabona helyett. Különösen kiemeli az egyesület a gazdáknak azt a sérelmét, hogy a mezőgazdasági termelésnek megszabta a kormány az árát, de a mezőgazdaságnak szükséges ipari termékek ára nincsen maximálva. Sérelmes a vármegye híres árpatermelőire az, hogy az árpa ármegállapításánál a minőségbeli különbözetet a kormány nem vette figyelembe. Kívánja az egyesület, hogy a gazda az általa beszolgáltatott termékének korpáját állattenyésztési céljaira visszakapja a meghatározott áron, anélkül, hogy ezért kérényben kelljen folyamodni. Ezzel elejét vették az előző idők korpai mizériáinak, a melyek az ország állattenyésztését alapjában támadták meg. Éppen Nyitra megyében történt az az eset, hogy egy birtokos 15 vagon búzát elesélt, eladott a H. T. nek, de zsákot nem kapván, nem szállíthat, pedig minden utómódon sürgette.

A korpatermelés. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület fölterjesztést intézett a földművelésügyi miniszterhez aziránt, hogy állapítsa meg a lisztgyártás melléktermékeinek, főként pedig a korpaféléknek legmagasabb árát és hogy a magyar malmok korpatermelését — figyelemmel e czikknek a mezőgazdaság szempontjából való jelentőségére — kizárólag a gazdák részére biztosítsa. Ehhez a hírhez meg kell jegyeznünk, hogy a gazdatársadalmon kívül az országban jelentékeny számban vannak más állattartók is, a kiket nem lehet megfosztani a korpa megszerzésének lehetőségétől.

A gazdák kinalata. A haditermény r. t.-nak tudomására jutott, hogy egyes esetekben bizományosai a gazdák által nekik felajánlott gabonamennyiségek vásárlását visszautasítják azzal az indokolással, hogy vételi megbízásuk mennyiségileg kimerült. A haditermény r. t. felhívta ennek folytán bizományosait, hogy ily esetekben tegyenek azonnal jelentést a r. t.-nál, mely a szükséges utasításokat a felajánlott mennyiségek átvételét illetőleg azonnal meg fogja adni. Hasonlóképp jogukban áll az eladó gazdáknak is, hogy ily esetekben a haditermény r. t.-hoz forduljanak, a mely az átvételt célzó rendelkezéseket haladék nélkül meg fogja tenni.

A Máv. legújabb rendszabályai. Kapcsolatban az elnökgazgató reformterveivel, melyekről már hírt adtunk, közöljük a legújabb rendszabályt, a melyet ma adtak ki és így hangzik: 18929—1.

Valamennyi szolgálati főnökségnek.

Az igazgatóságnak folyó évi június 11-én 115134/A. I. sz. alatt kelt rendelete alapján értesítjük a szolgálati főnökségeket, miszerint kifogás tárgyává tételezett, hogy a szolgálati főnökségek a hivatali felsőbb-ségekhez intézett jelentésekben és felterjesztésekben, valamint az egymással folytatott levelezésben is felesleges terjengős irályt, czimzéseket és udvariassági szövegeket használnak. A munkaidőnek és a papírosanyagnak e révén előálló pazarlást megszüntetni kívánva, valamint a szolgálati irásbeli érintkezésnek minden sallangtól ment helyes formája érdekében figyelmeztetjük a szolgálati főnökségeket, hogy jelentéseik megtételénél tartásuk szem előtt, hogy a jelentések mindenkor szigorú tárgyilagossággal és egyszerű rövidséggel, pusztán a rideg tényállás bő, de lehetően

tömör előadására és a szükséges javaslat megtételére szorítkozzanak s azokban minden hangulatkeltő színezés és — ha az különösen szükségesnek nem mutatkozik — még a véleménynyilvánítás is mellőztessek s a felesleges czimzések, udvariassági szövegek és hasonló sallangok teljesen elhagyassanak.

Egyúttal közöljük, hogy az üzletvezetőség és az egyes szolgálati főnökségek közötti, valamint az egyes szolgálati főnökségek egymás közötti levelezésnél általánosságban a »Hivatalos Lap« 1896. évi 7-ik számában közzétett 18202. sz. rendelet 20. bekezdésében (Erdélyi: Rendeleték Tára I. kötet, 307. oldal, 2. és 3. bekezdés) foglaltakat kívánjuk irányadóknak tekintetni.

Ez az intézkedés is nagyban hozzá fog járulni az óhajtott cél eléréséhez: hogy egyszerűsítsék az ügymenetet a Máv. bürokráciájánál. Bár a többi hivatal is egyszerűsíteni ügyvitelét, mert hazánkban a haszontalan irka-firka már tultengésben van.

Termények és liszttermékek szállítása. A hivatalos lap közli a magyar királyi miniszteriumnak 2470—1915. M. E. számú rendeletét egyes mezőgazdasági termények és liszttermékek szállításához szükséges igazolványokra vonatkozó rendelkezések kiegészítéséről és módosításáról. A rendelet szerint a miniszterium által a búzának s némely más cikknek vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványokról 1915. évi márczius hó 17. napján 952—1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletben foglalt rendelkezések megfelelően kiterjesztetnek a kétszeresre, a zabra, valamint az — akár hántolt, akár nem hántolt — száraz (érett) babra, borsóra és lencsére is. A Hadi Termény Részvénytársaság címére szóló, vagy általa feladott küldeményekre nézve mindazokat a szállítási igazolványokat, amelyek a 952—1915. M. E., az 1151—1915. M. E. és a jelen rendelet 1. §-a szerint szükségesek, az Országos Gazdasági Bizottság állítja ki. A 952—1915. M. E. számú rendelet 2. §-ának 5. bekezdése akként módosul, hogy a szállítási igazolványokat Budapest székesfővárosban ezental a tanács által megbízott tisztviselők állítják ki. A kereskedelemügyi miniszter a földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg a 952—1915. M. E. számú rendeletet a jelen rendeletből folyó kiegészítésekkel és módosításokkal együtt kiterjesztheti a fennálló rendelkezésekben nem említett mezőgazdasági terményekre, termékekre és czikkekre, valamint kiterjesztheti egyes törvényhatóságok tekintetében a tengelyen vagy bármely más módon való szállításra is. A rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Gazdák tanácskozása. *Nagyszöllősről* írják: Az *Ugocsavármegyei Gazdasági Egyesület* *György Endre* elnöklésével tartott igazgató-választmányi ülése csatlakozott az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tiltakozásához a székesfőváros ama javaslata ellen, a mely a gabona maximális árának leszállítását kérelmezi. Az ülés másik fontos tárgya a pénzügyminiszterhez intézett fölterjesztés volt, mely az Altruista-Bank erdélyi akciójának kiterjesztését kérelmezi az északkeleti vármegyékre. Elhatározta továbbá a választmány, hogy a Tisza-Szamos-ármentesítő Társaság munkálatának megkezdése alkalmából kérelmezni fogja a Tisza-jobbparti parterősítés és mederszabályozás munkálatát, melyet a kormány kilátásba helyezett. Egyben kéri a megyébe vezényelt hadifoglyoknak ott tartását ezekre a munkákra.

A mezőgazdasági helyzet. *Pozsonyból* írják: *Tölg Gyula* gazdasági főfelügyelőnek a közgazgatás bizottsága elé terjesztett jelentése szerint a buza a hosszú szárazság után is kielégítő. A mai kilátás szerint közepes termés várható. A rozsnál sok helyen kényszerérés állott be s az aratás a szárazság folytán 8—10 nappal előbbre esett. Nincsen kizárva e terménynél erős csaldódás sem, mert főként késői vetés sokat szenvedett az abnormis időtől. Az utolsó jelentés óta az árpánál és a zabnál lényeges rosszabbodás állott be, habár a késői esőzés valamit javított e két terményen, de általában gyenge termést lehet e két terménynél remélni. A korán vetett tengeri még daczolt a szárazsággal, a késői gyenge. Sok helyen a töltögetés a nagy szárazság miatt elmaradt. Esővel még sokat javulhat. A korai burgonya gyenge termést ígér. Burgonyagumókötés hiányos, virágzása gyenge, töltögetni, művelni a száraz talajban nem lehetett jól. *Czukur- és takarmányrépa* állapota igen eltérő. Majdnem mindenütt panaszok, hogy az alsó levélzet száraz. Helyenként féreg is bántja, s valami bő termésre sem a czukur-, sem a takarmányrépánál számítani nem lehet. A szarvasmarha állatállományban a megye több részén a száj- és körömfájás járványszerűen lépett fel.

A Torda-Aranyos vármegyei gazdák egyesülete folyó hó 18-án tartotta meg választmányi ülését. A hosszú tárgysorozat jelentékeny részét a háborúval kapcsolatos kormányrendeletek és intézkedések töltötték ki. Az

egyesület részletesen indokolt felterjesztést intézett a kormányhoz a maximális árak oly módon való módosítása tárgyában, hogy azok alapjául a tavalyi maximális árak vétessenek. Kérte az egylet a kormány intézkedését, hogy Erdély területére a premiumos árak érvényessége 3 héttel tolassék ki az időjárási viszonyok alapján. Panasza adott alkalmat, hogy a gabonakereskedelemben beköbözött, a megbizottak pedig nem vásárolnak csak a maximális árak alatt s így a gazdák hiába forcirozták a 6 koronás napszám mellett a cséplést. Különös sérelme a gazdáknak, hogy az ipari termékek árai nem maximáltak. Az állatalomány csökkenésére és a száj és körömfájás kezdődő fellépésére való tekintettel az OMGE-vel egyértelműleg kérte az egylet a földmívelésügyi minisztert, hogy idejében kellő számú gőzekéről gondoskodjék.

Az egylet összeírta megyében levő cséplőgéptulajdonosok benzin szükségletét és az OMGE közbenjárása útján kérte annak biztosítását a kormánytól. Az egylet által rendelt 14.000 kg. rézgálicz elfogyván, 1000 kg. bányagáliczot rendelt az egylet mely a rézgálicz tartalma 90—93% így kgként 10 dekával több alkalmazandó belőle. Az oroszoktól zsákmányolt vasvillákból 100 drb.-ot közvetített az egylet tagjainak. Az orosz foglyokat és katonai munkás csapatokat igénybevevő gazdák részére 800 kg. szalonnát közvetített eddig az egylet 4:50—5 kor.-ás árban. Elhatározták, hogy a méhészet ügyét a megyében rendezik és a kihalt méhesek kaptárainak eszközeinek és anyagainak felhasználásával társulási alapon egy nagyszabású méhészetet állítanak be.

A mezőgazdasági gépezetek és fűtők szabadságolása. A honvédelmi miniszter elrendelte, hogy a mezőgazdasági termelésnek, különösen az aratási munkálatoknak előmozdítása szempontjából katonai (népfelkelői) szolgálatot teljesítő hivatásos mezőgazdasági (cséplő-, arató-, kaszálógépek, gőz- és motoros szántógépek), gépezetek és fűtők szabadságoltassanak, illetőleg községeknek, földbirtokosoknak és cséplőgéptulajdonosoknak rendelkezésre bocsátásának. Ide tartoznak azok a mezőgazdasági gépezetek és fűtők, a kik póttesteknél, hatóságoknál, intézeteknél, vasut biztosító és egyéb alakulásoknál az ország belsejében szolgálnak és elfogadhatóan beigazolják, hogy hivatásos gépezetek vagy fűtők, azonnal abba a községbe szabadságolandók, a melyben utójára foglalkozásukat üzték. Erre vonatkozó igazolásul szolgálnak bizonyítványok, munkakönyvek, megbízható tanuk vallomása. Hasonlóképp szabadságolandók azok a mezőgazdasági gépezetek és fűtők is, a kik a hadiszolgáltatásokról szóló törvény alapján, illetve mint népfelkelésre kötelezett munkások gyárakban és üzemekben, valamint egyéb hadicélú szolgálatra igénybe vétetnek és átmenetileg nélkülözhetők. A szabadság időtartama 1915 szeptember 15-éig szól. A szabadságolt legénységnek a szabadság tartama alatt katonai illetményre nincs igénye.

A nyerscukor árának megállapítása. A hivatalos lap egyik legutóbbi száma közli a pénzügyminiszter rendeletét a cukorrépa szállítása iránt kötött szerződésekben vételárkiszámítási alapul kikötött tőzsdei árjegyzések helyettesítésül megállapított ár közhírré tétele tárgyában. A rendelet szerint m. kir. miniszteriumnak a cukorrépa szállítása iránt kötött szerződésekben vételárkiszámítási alapul kikötött tőzsdei árjegyzések helyettesítése tárgyában 1915. évi január 26-ikán 368/1915. M. E. szám alatt kiadott s a Budapesti Közlöny 1915. évi január 26-ikán megjelent 21. számában közzétett rendelete értelmében a kereskedelemügyi és földmívelésügyi miniszterekkel Horvát-Szlavonországra nézve az utóbbi helyett a bálnal egyetértőleg, felerészben a cukorrépatermelők, felerészben a nyerscukorgyárak érdekeltjei köréből alakított négytagú bizottság meghallgatása után azt az árat, amelyet a vételárkiszámításánál — a felek újabb megállapodásának hiányában — alapul kell venni azoknak a szerződéseknek a teljesítésénél, a melyekben a szállításra lekötött cukorrépa vételára valamely tőzsde nyerscukorárjegyzési

havi átlagának alapul vételével van meghatározva, egy métermázsra nyerscukor tekintetében a prágai tőzsdén jegyzett aussigi rakodópart (ab Aussig-Ladungsplatz) középár helyett:

1915 február havára	26.70	koronában
1915 március	31.20	«
1915 április	31.20	«
1915 május	31.20	«

az ugyanott jegyzett prágai (ab Prag) középár helyett pedig:

1915. február havára	26.10	koronában
1915. március	30.60	«
1915 április	30.60	«
1915 május	30.60	«

állapította meg a kormány.

Külkereskedelmi forgalmunk az 1915. év márczius havában. (A m. kir. központi statisztikai hivatal közlése) Külkereskedelmi forgalmunk az 1915. év márczius havában a behozatalnál jelentősebb emelkedést mutat, a kivitelnél ellenben egészben véve a február havi színvonalon maradt. Behoztunk ugyanis az 1915. év márczius havában 4.7 millió métermázsra árut 137 millió korona értékben, kivittünk pedig 2.8 millió métermázsát 127 millió korona értékben, míg február havában 96 millió korona értékű behozatal és 125 millió korona értékű kivitel volt kimutatva.

Az előző évhez képest a számok természetesen ezúttal is igen alacsonyak. Az 1915. január—márczius hónapok főeredményeit az előző év megfelelő időszakával összehasonlítva a következő képet nyerjük:

	Behozatal	Kivitel	Behozatal
	értéke	millió	Behozatal
		koronákban	(-) vagy kivitel
			(+) többlet
1914. jan. — márcz.	467.7	415.6	- 52.1
1914. jan — márcz.	325.2	366.1	+ 40.9

Ausztriával való forgalmunkat külön vizsgálva, ezúttal is azt látjuk, hogy az előző év január—márczius hónapjával szemben ausztriai behozatalunk értéke visszaesett, kivitelünk értéke ellenben emelkedett. Behoztunk ugyanis Ausztriából az 1915. év első három hónapjában 255.2 millió korona, kivittünk Ausztriába ugyanezen idő alatt 312.0 millió korona értékű árut. A behozatal visszaesése az 1914. év megfelelő időszakával szemben 86.5 millió korona, a kivitel emelkedése pedig 11.3 millió korona. A kivitel értékösszegének ez az emelkedése természetesen az 1914. és 1915. évi árak közötti nagy különbséggel függ össze.

A változott viszonyokhoz képest külkereskedelmi forgalmunk mérlege 1915. első negyedében — eltérően az 1914. év első negyedétől — aktív volt, még pedig egészben 40.9 millió koronával, csak Ausztriával szemben 56.8 millió koronával. Ennek az adatnak a mérlegelésénél azonban figyelembe kell vennünk azt, hogy az értékadatok kiszámításánál a legfontosabb kiviteli cikkeknek az aktuális, magas árak vannak alapul véve, míg a behozatalnak majdnem minden áruja még az 1913. évre megállapított, most már teljesen idejét múlt egységértékekkel van számbavéve.

A gazdák és az Országos Központi Hitelszövetkezet. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület felterjesztést intézett a miniszterelnökhöz az Országos Központi Hitelszövetkezet állami támogatásának jelentékeny kiterjesztése tárgyában. A nagy célok megmunkálására hivatott Országos Központi Hitelszövetkezet anyagi eszközei ma már nem állnak arányban a nagy országos intézmény iránt támogatott igényekkel és nemzeti feladatokkal, úgy hogy ennek a nagy nemzeti munka sikeres elvégzésére hivatott intézménynek szüksége van arra, hogy alaptőkéje forgalmával és jövő feladataival arányba hozassék.

A gazdák hajtóanyag szükséglete. A kormány bejelentette, hogy a csépléshez szükséges motorikus anyagot a gazdák számára sikerült biztosítani. Ezzel szemben sűrűn hallatszik panasz a megrendelt benzol és a kilátásba helyezett olcsóbb szesz késedelmes szállítása miatt. Roppant csapás ez most a termelőre, ki a termést behordatta, a cséplést azonban hajtóerő hiányában nem kezdheti meg. A gazdasági munkának ilyen kényszerült késleltetése megfosztja a gazdát az ígért prémium élvezetétől, másrészt a fogyasztás menetében is zavart támaszthat. A bécsi gyárak közzétett tudósításai mindig újabb és újabb hétre teszik a galicziai olajszállítás megkezdését, közben azonban kénytelenek bevallani, hogy a nyersolaj és finomítványok ára máris nagy olcsóbbodáson ment keresztül. Legújabb jelentés szerint a benzin ára a kereskedelemben 150 koronára hanyatlott, de egyes finomítók 120 koronáért adják. A petróleum ár változatlanul 63 koronán maradt.

A moratórium meghosszabbítása. Julius 31-én megszűnik a moratóriumrendelet, amelynek újbóli meghosszabbítását a gazdasági és a kereskedelmi körök általánosan remélik. Értesülésünk szerint Balogh Jenő igazságügyminiszter az érdekelt körök vezető férfiaihoz kérdőpontokat intézett abban az irányban, hogy szükségesnek vélik-e a moratórium meghosszabbítását s ha igen, milyen módosításokat tartanának kívánatosnak. A véleménynyilvánításra fölhivottak ma adták be a miniszteriumhoz jelentésüket. Ha minket kérdeznének, azt mondanók, hogy elég volt már a moratóriumból, tessék azt beszüntetni, álljanak helyre a régi normális pénzügyi állapotok.

Bakonyi Miksa „Az Ujság“ eddigi közgazdasági rovatának vezetője ezen napilap vezércikkirójává lett előléptetve, mely alkalomból neki a jól megérdemelt kitüntető álláshoz, mint jeles hírlapírónak és kiváló kartársnak szívből gratulálunk.

Budapesti takarmányvásár.

(IX., ker.) Mester-utca, 1915. évi július hó 23. napján. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a Gazdasági Lapok részére.)

Fölhoztak a szokott községekben 70 szekér réti szénát, — szekér muhart, 7 szekér zsupszalmát, 25 szekér alomszalmát, — szekér takarmányszalmát, — szekér tengeriszárt, és 47 szekér luczerna és zabos-bükköny stb. 100 zsák szecsákát.

A forgalom közepes. Árak métermázsánként fillérben a következők. réti széna I. r. u. 1500—1800, réti széna II. r. u: 900—1400, réti széna csomagolása 800—860, muhar — zsupszalma 1000—1100, alomszalma 860—1000, takarmányszalma —, tengeriszár — zabos-bükköny 1400—1700, lóhere 1500—1800, luczerna 1400—1700, köles —, sarju —, szalma szecska 1500—1600. Összes kocsiszám 150 Összes súly 180.000 kilogramm.

S Z E S Z.

A szeszüzletben a forgalom e héten valamivel élénkebb volt és főleg azonnali szállításra kelt el több tétel finomított szesz ipari finomítóktól maximális árban és valamivel olcsóbban a maximális áron alól, mezőgazdasági finomítóktól és másodkézből. A detail forgalom szintén élénkebb volt.

Kontingens nyersszeszben mezőgazdasági szeszgyárak részéről gyérebb kínálat volt e héten és 10—15 K a maximális áron alól is voltak ajánlatok.

Denaturált szeszben a kereslet még mindig gyér és 105—110 K történtek eladások főleg prompt és júliusi szállításra.

Az árak (maximális) nagyban:	
Kontingens nyersszesz adó- és adópótlék nélkül	190 K
Kontingens finomított szesz adó- és adópótlék nélkül	200 »
Adóztott finomított szesz	360 »
Exkontingens nyersszesz eczetgyárosoknak	130 »
Denaturált szesz	105—110 »

NYILTTÉR.

(E rovatban közlöttekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget).

**VÉDJÜK MEG
A MAI ÉRTÉKES
ÁLLATÁLLOMÁNYT!**

A borjak felnevelése legjobban sikerül, ha mindjárt születésük után beoltatjuk azokat

**BORJUTÜDŐLOB ÉS
BORJUVÉRHAS ELLEN.**

VÉDEKEZZÜNK:

LÉPFENE

ORBÁNCZ

MIRIGYKÓR ellen

gyorshatású szérumokkal.

Mindezen anyagok mint **eredeti készítmények** hazai törzsekből, az első hazai állatgyógy. szérumtelepen

JENNER-PASTEUR INTÉZET

laboratóriumaiban készülnek

és a készítmények állami felülvizsgálatnak.

Sürgőnycim: Jennerpasteur Budapest.

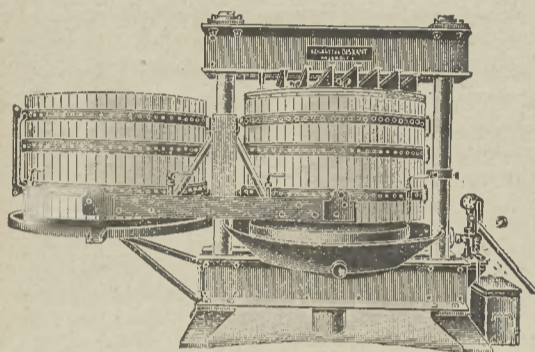
ELSŐ- RENDÜ KÉVEKÖTŐKET,

pamutzsákokat, zsákzsinegeket és csomagolóköteleteket

szállít gyári áron a

JUTA- ÉS KENDERIPAR R.-T. BUDAPEST, V. KERÜLET,
KLOTILD-UTCZA 22. SZ.

Kérdezősködéseknél a mennyiség, minőség és méretek pontos közlése kéretik.

Sajtóink föelőnye:

A must seholsem érintkezik a vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erő kifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivehető! Egy ember által könnyen kezelhető!

1902. országos gazdasági kiállítás, Pozsony, I-ső díj, aranyérem, 1902. Borászati kiállítás Eger: I díszoklevél és aranyérem, 1901. temesvári kiállítás, I-ső díj, díszoklevél, 1906. Nagyvárad: I-ső díj díszoklevél.

BORSAJTÓK

Legjobb rendszerű „Könyök-szerkezetű”, „Kossuth”, „Hegyalja”, „Mabille” és acélsorsós a magyar bortermelők legkedveltebb borsajtói. Legújabb rendszerű, viznyomású (hidraulikus) kettősosaru sajtók nagyüzemi préseléshez.

Borsajtóink az 1907. évi pécsi kiállításon aranyéremmel és díszoklevéllel kitüntetve, 1914-dik évi budapesti nemzetközi borgezdasági kiállításon első díj: aranyérem.

Szőlőzúzók és bogyzók!

Legjobb aluminium kuphengerű szőlőzúzógépek.

SZILÁGYI ÉS DISKANT gépgyára **MISKOLCZON.**

HAZAFIAS KÖTELESSÉG MOST A TÖBBTERMELÉS!

Jelentékeny **műtrágyamegtakarítás** mellett

tetemes **terméstöbbletet** biztosít

A SORTRÁGYÁZÁS!

Legjobb kombinált vetőgép

A SZAB. REKORD II.

Sorba vet! Sorba trágyáz!

Árajánlattal szívesen szolgál:

a M. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 32.

IMPERATOR

**mütrágyaszórával egyesített sorbavető- és sorba-
trágyázó egyetemes vetőgépeink**

értékes előnyei a jelenlegi
viszonyok mellett különösen
fontosak.

Az e géppel elérhető:
egyenletes vetés,
valamint a
mütrágya sorbavetése

a vetőmag- és mütrágya- nagyfoku megtakarítását

eredményezik, miáltal oly mértékben emelik ezen egyesített vető-
gépeink gazdaságos alkalmazását és használhatóságát, hogy az

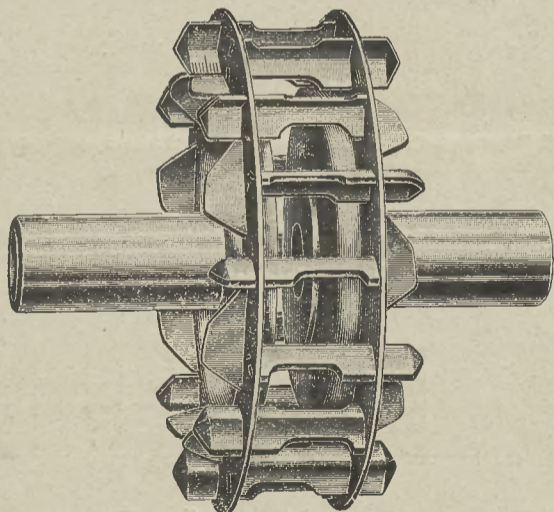
IMPERATOR már az első idényben kifizeti magát,
hisz qualitativ munkateljesítményével

a jó termés oly fontos előfeltételeit biztosítja, melyeknek értékét minden gyakor-
lati gazda kellőképpen értékelni tud.

EREDETI

EREDETI

MELICHAR „UNIKUM DRILL“

sorvetőgépeink szerkezeti egyszerűsé-
gükben rejlő tökéletességüknél és jó mun-
kateljesítményüknél fogva világhírnévre
tettek szert.

Több mint 68,000 eredeti MELICHAR vetőgép üzemben!

Óvakodjunk utánzatoktól!

Érdeklődőknek készsággel küld részletes ábrás leírást:

BÄCHER RUDOLF—MELICHAR FERENCZ.

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Teréz-körut 26.